

Uvodnik

Danijel Devetak

Pretreseni

Pred nekaj dnevi je javnost pretresla vest o smrti novorojenke, ki jo je mladoletna mamica zapustila na dvorišču stanovanjskega bloka v tržaškem predmestju. Vsaka osebna drama je boleča. A smrt otroka, ki je komaj prišel na svet in ni našel naročja, ki bi ga sprejelo ali mu zagotovilo vsaj preživetje, boli še bolj. In ob misli, da je za vsakega novorojenčka, ki ga slučajno najdemo na groblji ali v smetnjaku, gotovo veliko več takih, ki jih nikdar ne bodo našli, je bolečina še bolj skeleča. Kaj je bolj nenaravnega kot to, da ženska namerno umori komaj rojenega otroka, ki ga je nosila pod svojim srcem? Podobna žalost, ovita v tišino, me prevzame, ko berem o neverjetno številnih primerih, ko matere namerno umorijo še nerojenega otroka. Če se nosečnost običajno konča z rojstvom otroka, kaj je t. i. "umetna prekinitev nosečnosti", če ne zavestna usmrtitev otroka? V Italiji je bilo v zadnjih 40 letih umorjenih okrog šest milijonov oseb; v Sloveniji, kjer je splav legaliziran že 65 let, pa naj bi jih bilo nad 700 tisoč. Kako je možno, da te številke ne pretresejo javnosti?!

Da bi se kaj premaknilo, se zadnja leta po svetu množijo *pohodi za življenje*. Ljudje različnih starosti, nazorov in kultur miroljubno hodijo, da bi spomnili politike, medije in ideologe "politično korektnega" na preprosto zadevo: življenje je temeljna dobrina, na kateri slonijo vse druge. To velja na osebni in družbeni ravni! Napad na osnovno pravico človeškega bitja do življenja - od spočetja do naravne smrti - ni le najhujša krivica do njega v trenutku, ko je najbolj neobogljten in krhek, temveč pomeni tudi rušenje temeljev družbenega skupnega dobrega. Kot znajo povedati zdravniki in psihologi, se matere splavljenih otrok pogosteje srečujejo z depresijo, alkoholizmom, mamili, nasiljem in samomorilnostjo. Zanikanje življenja na posreden ali neposreden način pušča posledice...

V Italiji bo 14. maja materinski dan, 20. maja pa bo rimske ulice preplavilo morje ljudi: udeleženci *pohoda za življenje* bodo že spet pričali o tem, da blagostanje, ki ga vsi želimo, ne more sloneti na žrtvi nedolžnih življenj; da največja grožnja za mir, v katerem vsi hočemo živeti, je splav, kot je rekla sv. Terezija iz Kalkute. Če namreč mama lahko umori lastnega otroka, zakaj ne bi kdorkoli ne mogel ubiti kogarkoli? Vsako človeško življenje je sveto in nedotakljivo, vredno, da ga branimo in imamo radi. Zato pustimo, da nas pretrese prav vsak umorjen otrok!

"Združitev je prava rešitev!"

Foto damj@n

Zadružna kraška banka: pozitiven obračun za leto 2016

V kratkem združitev naših dveh bank

Nedeljski občni zbor Zadruške kraške banke, na katerem so upravitelji predstavili rezultate poslovnega leta 2016, je bil precej bolj optimistično naravnani v primerjavi z lansko skupščino članov. V nedeljo pa v ospredju niso bili samo (pozitivni) poslovni rezultati, temveč tudi nove dinamike na področju zadružnih bank, ki bodo prinesle precejšnje spremembe tudi za Zadružno kraško banko. Govorimo o vključitvi v zadružniški holding Cassa centrale iz Trenta, kot ga predvideva nedavna sprejeti zakon o reformi bančnega sektorja. Še bolj zanimiva pa je bila za člane seznanitev z začetkom postopka spojitve dveh slovenskih bank v Italiji, Zadružne kraške banke in Zadružne banke Doberdob - Sovodnje.

Poslovanje v zelenih številkah

ZKB je poslovno leto 2016 sklenila z dobičkom v višini 1,72 milijona evrov, kar je v primerjavi

z minusom iz leta 2015, ki je znašal skoraj 20 milijonov evrov, znak želenega preobrata. To sta pojasnila predsednik uprave Adriano Kovačič in - s podrobnejšo analizo posameznih postavk - tudi ravnatelj ZKB Sergio Carli. Preobrat je v prvi vrsti posledica precej manjše vrednosti kreditnih slabitev. V letu 2015 je ZKB vpisala slabitve za 23 milijonov evrov (še vedno se je močno čutila kriza na nepremičninskem področju), lani je bilo oslabitev za 2 milijona evrov. Leta 2015 je bilo posledično negativno tudi finančno upravljanje (-8,5 milijona evrov) in končna izguba (-19 milijonov evrov), medtem ko je lani ob neprimerno nižjih slabitvah finančno upravljanje zabeležilo dobiček v višini 13 milijonov evrov, končni dobiček pa je znašal že omenjenih 1,7 milijona evrov. Pomembna postavka je pri poslovnem poročilu tudi kreditna masa. Njena bruto vrednost je ob koncu lanskega leta znašala v celoti 295 milijono

evrov. V primerjavi z letom 2015 se je okrnila za 10 odstotkov (takrat je znašala 304 milijone evrov). Od tega je nedonosnih kreditnih in drugih izpostavljenosti (kreditov, ki jih dolžniki odplačujejo z različno stopnjo težavnosti) za 66 milijonov evrov (bruto vrednost) oziroma za 22 odstotkov celotne mase. Med temi je v podkategoriji slabih kreditov za 37 milijonov evrov bruto izpostavljenosti. Kovačič in Carli sta pri tem vsekakor zatrtila, da je banka poskrbela za ustrezne rezervacije v primeru soočanja s kreditno nesposobnostjo dolžnikov. Iz letnega poročila izhaja, da so slabi krediti ustrezno pokriti v višini 65 odstotkov, celotna kategorija nedonosnih terjatev pa v deležu 50 odstotkov. Med podatki, ki jih je nazadnje uprava še izpostavila, je bila rast kapitalnega količnika. Gre za postavko kapitala banke, ki kaže na zdravstveno stanje ustanove. Količnik je v letu 2016 zrasel z 12 na 15 odstotkov, kar močno presega zakonsko predpisano najnižjo mejo, pa tudi državno povprečje.

/ str. 16
kil

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

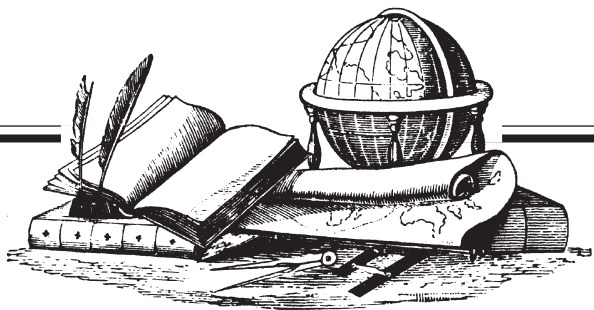

PARRUCCHE
Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI
ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

Gorica
Ul. Garibaldi, 13
na vogalu na trgu pred občino
Tel. 0481 240078

**Odprto vsak dan
od ponedeljka do sobote
od 9.00 do 12.30
in od 15.30 do 19.30**

Ministrstvo za Slovence v zamejstvu in po svetu

Med nagrajenimi tudi naši diplomantki

Izredno zadovoljstvo in ponos. Oboje je prevevalo tako diplomande in mlade raziskovalce, ki so v ponedeljek, 8. maja, v protokolarni vili Podrožnik v Ljubljani prejeli nagrade za svoje diplomske, magistrske in doktorske naloge, kot tudi organizatorje natečaja, začeti s ministrom za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazdom Žmavcem. Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je letos razpisal že 15. natečaj

za dela na temo zgodovine in življenja slovenskih skupnosti izven meja matične države. Letos se je prijavilo rekordno število del oziroma kandidatov, je v svojem uvodnem nagovoru dejal Zvone Žigon iz Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter član stokovne komisije: 16 nalog o zgodovini in življenju slovenskih izseljencev, 23 o zamejcih, skupno torej 39. V petnajstih letih se je na razpis Urada prijavilo skupno 281 del, od katerih jih je bilo nagrajenih 92. Že to priča o tem, da je Urad z razpisom dosegel in celo

presegel zastavljeni cilj, je v svojem govoru dejal minister Žmavc. Cilj pa je spodbujati k raziskovanju slovenstva in tematik, povezanih s Slovenci zunaj Slovenije. Z natečajem želi Urad tudi informirati in

slovstvene folklore pri slovenskih izseljencih v ZDA. Kot rečeno, so podelili še eno drugo nagrado ex aequo, in sicer Klari Kožar Rosulnik, za njeno doktorsko disertacijo *Biografsko učenje žensk v*

kontekstu migracij, s katero je doktorirala na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Tretjo nagrado pa je prejela Lea Cibrič, ki sicer na podelitvi ni bila prisotna, za magistrsko nalogo *Prenos slovenščine*

širiti poznavanje teh tem med raziskovalci, znanstveniki in študenti, s tem pa krepiti tudi njihovo zavest o pomembnosti ohranjanja slovenske identitete v matični domovini in zunaj njenih meja. Komisija je letos podelila tri nagrade za dela o izseljenstvu (tretjo in dve drugi ex aequo, prve nagrade pa niso podelili) ter štiri za dela o zamejstvih. Drugo nagrado v kategoriji "Izseljenstvo" je prejela Andreja Bezjak, ki je diplomirala na Oddeleku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, z delom *Ohranjanje*

med Slovenci v Parizu/*Transmission de la langue slovène dans la communauté slovène à Paris*. Magistrirala je na "Institut national des langues et civilisations orientales" Univerze v Parizu. Izmed bogate bere nalog na temo Slovencev v zamejstvu pa sta se med nagrajenci uveljavili tudi dve tržaški Slovenki, in sicer Jaruška Majovski, ki je prejela tretjo nagrado, in Sara Zupančič, ki je prejela prvo nagrado.

/str. 15
BS

Protest uslužbencev RAI pred deželnim svetom

Jacop: "Teško bi dojeli okrnitev takšne strukture ..."

V sredo, 3. maja, so uslužbenici javne radiotelevizije RAI in predvsem vsi deželni sedeži priredili enourno stavko pred deželnimi palačami proti skorajšnji nevarnosti ukinitve lastnih sedežev. Tako je bilo tudi v Trstu, kjer je pred poslopjem deželnega sveta na trgu Oberdan potekala skupščina uslužbencev krajevne izpostave javne radiotelevizije. Skupno sindikalno predstavništvo RAI za Furlanijo Julijsko krajino in Sindikalna odbora italijanskih in slovenskih deželnih informativnih sporedov so podpisali skupni dokument, v katerem jasno izpostavljajo nevarnost pred izrazito negativnim načrtom zaprtja deželnih sedežev, ki ga je pred nedavnim odobrila tudi Nadzorna komisija. S tem bi bili ob pluralizmu, predvsem kulturni in območni, ki ga Ustava označuje kot dolžnost javne službe in je jamstvo demokratičnosti države - piše v dokumentu. Podpisniki so dokument izročili predsedniku deželnega sveta Francu Jacopu na srečanju, ki sta se ga udeležila tudi predsednik deželnega Corecom-a Giovanni

Marzini in predsednik deželne novinarske zbornice Cristiano Degano. Vprašanje, ki so ga člani sindikalnega odbora RAI-a predstavili predsedniku Jacopu, sloni predvsem na še nejasni usodi posebne konvencije med predsedstvom vlade in RAI-em, ki pobližje zadeva našo narodno skupnost, a ne samo nas. Na podlagi dogovora podjetje namreč urejuje proizvodnjo in oddajanje radijskih, televizijskih in audiovizualnih sporedov in slovenščini, furlanščini in tudi italijanščini. Njeno podaljšanje do konca aprila 2018, o katerem so bili uslužbenci RAI-a seznanjeni v zadnjih urah, še ne pomeni prave prenove, posodobljene v vsebini in ustreznem financiranju, ki sta prepotrebna za kakovost in količino sporedov. Predsednik deželnega sveta je predstavništvu uslužbencev obljubil podporo tudi kot koordinator deželnih predsedstev na državnih ravni. Po njegovem mnenju deželni sedež RAI-a za Furlanijo Julijsko krajino prav zaradi deželne jezikovne ter kulturne specifičnosti in raznolikosti, o katerih poroča in v katerih je vprašena, predstavlja posebnost

na vsedržavnem prizorišču. "Teško bi zato dojeli okrnitev takšne strukture zgoj zaradi proračunskih razlogov", je mnenja Jacob. Še več: "Ta široka proizvodnja novic, ki temelji na različnih identitetah treh zgodovinskih in kulturnih izročilih, mora postati skupna dediščina porabnikov javne radiotelevizije na deželnem področju, a hkrati tudi zaklad samega podjetja RAI in posledično tudi naše dežele." Deželna skuščina je dan po protestu na podlagi širokega dogovora sprejela resolucijo v podporo državnim radioteleviziji Rai in o njenem deželnem sedežu v Furlaniji Julijski krajini. Deželni svetniki so se tudi zavzemali za obnovitev konvencije, ki naj zagotovi finančno avtonomijo sedeža in pravice jezikovnih manjšin. Besedilo spodbuja deželni odbor, naj v ta namen poseže pri vladi. Deželni svetniki so v resoluciji tudi izrazili zahtevo, naj se sporedom v furlanskem jeziku zagotovi isto število ur kot slovenskim oddajam. Radijsko oddajanje v furlanskem jeziku znaša 90 ur letno, v slovenskem pa 4.700, od tega je 200 ur namenjenih televiziji.

Pomembna novost tudi za naš tednik

Zakon o založništvu bo zaživel!

Italijanski ministrski svet je minuli petek, 5. maja, sprejel finančno kritje zakona o založništvu, ki je bil odobren lani oktobra in preureja državno financiranje založb, ki izdajajo časopise, a tudi krajevne televizijske in radijske medije, obenem pa preurejuje delovanje vsedržavnega sveta Časnikarske zbornice. S tem zakonom so si postavili za cilj zagotoviti državno pomoč zlasti krajevno opredeljenim in neodvisnim založniškim stvarnostim. Finančna kritja so dodelili 'skladu za pluralizem in inovacijo, svobodo izražanja in digitalizacijo medijev', ki ga je

ustanovil zakon o stabilnosti za leto 2016. Za našo stvarnost je pomembno, da je bila v sedmi poslanski komisiji poročevalka o dekretu o novi obliki delitve javnih prispevkov slovenska parlamentarka Tamara Blažina. Svojo pot je odlok začel 11. aprila. V prvi senatni komisiji pa je bil potrjen z nekaj popravki 27. aprila. Besedilo se je tako vrnilo na mizo Gentilonijeve vlade, ki je v petek potrdila pooblaščenke odloke. V njih so tudi posebni predpisi za manjšinske časopise. Manjšinski založniki ne bodo vezani na specifično obliko podjetja, višina državnega prispevka pa ne bo omejena na največ 50 % prihodkov iz

prejšnjega leta. S kolikšnimi sredstvi bodo po uveljavitvi reforme razpolagali naši mediji, in sicer Primorski dnevnik, tednika Novi glas in Novi Matajur ter štirinajstdnevnik Dom, bo odvisno od vsakokratne višine postavke v državnem proračunu, ki bo namenjena založništvu. Za časnikarje je zanimiv tudi drugi dekret, ki opredeljuje vlogo in število članov državnega sveta Časnikarske zbornice, v katerem je že desetletja tudi vsaj en Slovenec, zadnja leta je to naš kolega, nekdanji časnikar deželnega sedeža RAI, slovenski informativni program, Miro Opelt. Po novem bo časnikarska zbornica štela 60 (namesto današnjih 156) članov, vsem manjšinam v Italiji pa bosta namenjeni dve mesti. Predvidena pa je rotacija zastopnikov manjšin, tako bomo Slovenci vsaj občasno prišli spet do svojega predstavnika.

Unicef opozarja na veliko mrtvih begunskih otrok na poti preko Sredozemlja

Letos je na migracijski poti iz severne Afrike čez osrednje Sredozemlje umrlo že več kot 150 otrok, je sporočil Unicef. Kot poudarjajo pri Skladu ZN za otroke, gre za ocene, saj je dejansko število žrtev med otroki skoraj zagotovo višje. Številni otroci na begu so namreč brez spremstva, kar bi lahko pomenilo, da njihove smrti niso zabeležene.

Od začetka leta je po osrednji sredozemski poti v Italijo prispelo skoraj 37.000 beguncev in migrantov, 13 odstotkov je bilo otrok. Gre za 42-odstotno povečanje v primerjavi z enakim obdobjem lani, in to kljub resnim tveganjem, s katerimi se srečujejo ljudje na eni od najnevarnejših migracijskih poti na svetu.

Od januarja je na tej poti čez morje umrlo najmanj 849 ljudi, so sporočili iz Slovenske fundacije za Unicef.

"Posebej zaskrbljujoče je, da izjemno ranljivi ljudje, vključno z več tisoč otroki, na tej nevarni poti do Evrope tvegajo svoja življenja," je povedala Afshan Khan, regionalna direktorica Unicefa in posebna koordinatorka za področje beguncev in migrantov v Evropi.

"To je še en dokaz, da so v primerih, ko so onemogočene varne in legalne migracijske poti, otroci in družine na robu obupa pripravljeni narediti, kar koli je v njihovi moči,

da bi zbežali pred konflikti, revščino in pomanjkanjem." Samo prejšnji konec tedna so iz morja med Libijo in Italijo rešili več kot 8300 ljudi, osem jih je utonilo. Več poskusov prečkanja morja pomeni tudi več smrti. V letošnjem letu je stopnja smrtnosti na tej poti dosegla tri odstotke, opozarjajo.

Zelo se je povečalo tudi število otrok brez spremstva in otrok, ločenih od svojih družin, ki tvegajo svoje življenje na tem območju. Januarja in februarja letos jih je v Italijo prispelo 1875, kar pomeni 40 odstotkov več kot v enakem obdobju lani, so še opozorili pri Unicefu.

Povejmo na glas

Lepo organizirano prostovoljstvo

Eden od lepih primerov organiziranega prostovoljstva je prav gotovo Univerzitetni klinični center v Ljubljani. Že leta 2003 je njegovo vodstvo pričelo uvajati prostovoljstvo v svoje klinike, ki skupno obsegajo preko dva tisoč bolniških postelj oziroma bolnikov. Kot je znano, je prostovoljstvo tista vrsta dobrodelne dejavnosti, ko kdo drugim podari svoj čas. Drugim podari svojo prisotnost in skrb in jim je na ta način v pomoč. In ta pomoč je lahko še kako koristna tudi pri dopolnilnem delu v bolniki, saj so bolniki osebe, ki razumljivo v večji meri potrebujejo pozornost, kot to velja za zdrave ljudi. Zato je nujno zanje storiti vse, kar sodi v okvir širše želje "za izboljšanje kakovosti življenja, še posebej posameznikov in skupin, ki so ogroženi, prikrajšani, potisnjeni na rob ali celo izključeni". Ne smemo namreč pozabiti, da je v bolnišnicah kar nekaj bolnikov, ki nimajo več svojcev in prijateljev, ali pa jih slednji ne obiskujejo. In tu so prostovoljci izjemnega pomena, posebno še ker so na delo z obolelimi dobro pripravljeni. Prve strokovne napotke dobijo že v svojih matičnih društvih, dodatne pa pri uvodnem usposabljanju v Univerzitetnem kliničnem centru samem. Dodobra morajo biti seznanjeni s pravicami bolnikov ter z osnovami prve pomoči, ki je potrebna pri hitrem poslabšanju zdravstvenega stanja. Poleg tega morajo skrbeti za varovanje bolnikovih podatkov in njegove zasebnosti, v kolikor je prišlo do zaupnejšega medsebojnega stika. Va-

rovanje bolnikove zasebnosti je treba upoštevati še po odhodu iz bolnišnice. Največ prostovoljcev je iz Slovenske filantropije, zelo dobro pa je tudi sodelovanje s škofijsko gimnazijo v Šentvidu. Letno na ta način v Univerzitetnem kliničnem centru deluje od osemdeset do sto oseb, med katerimi prevladujejo dekleta in ženske, nekatere tudi starejše od sedemdeset let. K bolnikom prihajajo le v času obiskov, se z njimi družijo, pogovarjajo, jim berejo iz časopisov in knjig, hodijo z njimi na sprehode ali jih nanje vozijo v vozičku, predvsem pa jim dajejo moralno oporo, jih spodbujajo in usmerjajo v dobro in umirjeno razpoloženje. Kot pravi bolnišnično vodstvo, so bolniki še posebej veseli mladega fanta s kitaro in kadar jim zaigra ljudske pesmi, zelo radi skupaj z njim zapojejo. Ob tem ne bi bilo prav pozabiti omeniti, da se prostovoljci v tolikšni meri in na takšen način posvečajo svojim varovancem, kolikor si slednji večji ali manjši stik, večjo ali manjšo pomoč želijo. Vsekakor je tukaj opisan primer organiziranega prostovoljstva nadvse spodbudno dejstvo, da ne govorimo o prostovoljstvu samem, ko hoče kdo napraviti nekaj dobrega za drugega in tako na najlepši način osmisli samega sebe. Kajti ne bi smeli dvomiti, da takšna usmeritev gradi tisti tako željeni lepši svet, ki osebam v stiski pomaga, tistemu, ki tako deluje, pa podarja sicer zatrto blagost duševnega miru in harmonije.

Janez Povše

Poslanica papeža Frančiška

Ob 54. svetovnem dnevu molitve za duhovne poklice

Dragi bratje in sestre, v zadnjih letih smo razmišljali o dveh vidikih, ki zadevajo krščanski poklic: o vabilu, da "gremo iz sebe", da bi poslušali glas Gospoda, in o pomembnosti cerkvene skupnosti kot privilegiranega kraja, kjer se Božji klic rodi, hrani in se izraža. Zdaj, ob 54. svetovnem dnevu molitve za duhovne poklice želim usmeriti pozornost na misijonarsko razsežnost krščanskega poklica. Kdor se je pustil pritegniti Božjemu glasu in začel slediti Jezusu, kmalu odkrije v sebi neustavljivo željo, da bi ponesel evangelij svojim bratom z evangelizacijo in s služenjem v ljubezni. Vsi kristjani smo poklicani, da bi bili misijonarji evangelija! Učenec v resnici ne prejme daru Božje ljubezni za zasebno tolažbo, ni poklican, da promovira samega sebe, niti da ščiti interese neke družbe, ampak se ga preprosto dotakne in ga preoblikuje veselje, da ga Bog ljubi. Te izkušnje ne more ohraniti samo zase: "Evangeljsko veselje, ki napolnjuje življenje skupnosti učencev, je misijonarsko veselje". (Apostolska spodbuda Veselje evangelija, 21)

Misijonarska angažiranost torej ni nekaj, kar bi dodali krščanskemu življenju kot neke vrste okrasek, temveč je v osrčju same vere. Odnos z Gospodom vključuje dejstvo, da smo poslani na svet kot preroki njegove besede in priče njegove ljubezni. Čeprav doživljamo številne šibkosti in se včasih počutimo malodušne, moramo dvigniti glavo k Bogu, ne da bi se prepustili občutku neustreznosti ali predali pesimizmu, ki nas naredi za pasivne opazovalce utrujenega in monotonega življenja. Ni prostora za strah: Bog sam prihaja očistiti naše "nečiste ustnice", nas narediti primerne za poslanstvo: "Tvoja krivda je izbrisana, tvoj greh je odpuščen". Nato sem slišal glas Gospoda: "Koga naj pošljem? Kdo bo šel za nas"? Rekel sem: "Tukaj sem, pošlji mene!" (Iz 6,7-8)

Vsak poslani učenec čuti v srcu ta Božji glas, ki ga vabi, naj gre med ljudi, kakor Jezus, ki je "ozdravil in delal dobro vsem" (Apd 10,38). Že sem imel priložnost spomniti, kako je dejansko po krstu vsak kristjan Kristof, to je "tisti, ki nosi Kristusa" svojim bratom (prim. Kateheze, 30. januar 2016). To še posebej velja za tiste, ki so poklicani v življenje posebne posvetitve, in enako za duhovnike, ki so velikodušno odgovorili: "Tukaj sem, Gospod, pošlji mene"! S prenovljeno misijonarsko zavzetostjo so poklicani zapustiti sveta obzidja templja, da bi omogočili Božji nežnosti prekipevanje v blagor ljudi (prim. Homilija na krizmeni maši, 24. marec 2016). Cerkev potrebuje takšne duhovnike: zaupljive in vedre, ker so odkrili pravi zaklad, zavzete za to, da bi ga z veseljem naredili znanega vsem! (prim. Mt 13,44) Kadar govorimo o krščanskem poslanstvu, se seveda pojavljajo

številna vprašanja: Kaj pomeni biti misijonar evangelija? Kdo daje moč in pogum za oznanjevanje? Kakšna je evangeljska logika, ki navdihuje poslanstvo? Na ta vprašanja lahko odgovorimo ob kontemplaciji treh evangeljskih prizorov: začetek Jezusovega poslanstva v shodnici v Nazaretu (prim. Lk 4,16-30), pot, ki jo prehodi Vstali ob učencih v Emavs (prim. Lk 24,13-35), in končno prilika o semenu (prim. Mk 4,26-27).

Jezus je maziljen z Duhom in poslan. Biti učenec misijonar pomeni biti aktivno udeležen pri Kristusovem poslanstvu, ki ga sam Jezus opiše v sinagogi v Nazaretu: "Duh Gospodov je nad menoj, ker me je mazilil, da prinesem blagovest ubogim. Poslal me je, da oznamim jetnikom prostost in slepim vid, da pustim zatirane na prostost, da oznamim leto, ki je ljubo Gospodu. (Lk 4,18-19). To je tudi naše poslanstvo: da smo maziljeni z Duhom in da gremo svojim bratom oznanjat Besedo, ki postane zanje sredstvo odrešenja.

Jezus se nam pridruži na poti.

Pred vprašanji, ki prihajajo iz človeškega srca, in pred izzivi, ki jih poraja realnost, lahko občutimo izgubo ter pomanjkanje energije in upanja. Obstaja nevarnost, da se krščansko poslanstvo zazdi kot čista neuresničljiva utopija ali kakorkoli že, kot realnost, ki presega naše moči. Toda če kontempliramo vstalega Jezusa, ki hodi ob emavških učencih (prim. Lk 24,13-15), naše zaupanje lahko oživi. V tem evangeljskem prizoru imamo pristno "liturgijo na poti", ki je pred liturgijo Besede in lomljenja Kruha in nam razodeva, da je na vsakem koraku Jezus z nami! Učenca, ki ju je ranil škandal križa, se po porazu vračata domov; v srcu nosita uničeno upanje in sanje, ki se niso uresničile. V njiju je žalost preglasila veselje evangelija. Kaj naredi Jezus? Ne sodi ju, z njima prehodi isto pot, in namesto da bi odstranil zid, naredi špranjo. Počasi spreminja njuno malodušnost, razplamti njuna srca in jima odpre oči, ko razlaga besedo in razlomi kruh. Enako tudi kristjan ni sam nosilec poslanstva, temveč v naporih in nerazumevanjih izkuša, "da Jezus hodi z njim, govori z njim, diha z njim, dela z njim. Čuti, da je Jezus z njim sredi misijonskega dela". (Apostolska spodbuda Veselje evangelija, 266).

Jezus stori, da seme vzkali. Končno je pomembno, da se od evangelija naučimo načina oznanjevanja. Neredko se celo ob najboljših namenih zgodi, da podležemo določeni strasti po moči, prozelitizmu ali netolerantnemu fanatizmu. Evangelij nas nasprotno kliče, da zavremo malikovanje uspeha in moči, pretirano skrb za strukture in bojazen, ki bolj ustreza duhu pridobivanja kot duhu služenja. Seme Kraljestva, čeprav majhno, nevidno in včasih neznamno, raste tiho, zahvaljujoč nenehnemu Božjemu delu: "Z Božjim kraljestvom je kakor s človekom, ki vrže seme v zemljo. Spi in vstaja, ponoči in podnevi, seme pa klije in raste, da sam ne ve kako" (Mr 4,26-27). To je naš prvi razlog upanja: Bog presega vsa naša pričakovanja in nas preseneča s svojo velikodušnostjo ter stori, da vzbrstijo sadovi našega dela celó bolj, kot bi mogli pričakovati glede na človeško učinkovitost.

S tem evangeljskim zaupanjem se odpremo tihemu delovanju Duha, ki je temelj poslanstva. Niti poklicne pastore niti krščanskega poslanstva ni mogoče uresničevati brez nenehne in kontemplativne molitve. Krščansko življenje je zato treba hraniti s poslušanjem Božje besede in predvsem negovati osebni odnos z Gospodom v evharističnem češčenju, privilegiranem "kraju" srečanja z Bogom. Prav to intimno prijateljstvo z Gospodom želim živo spodbuditi, zlasti da ne bi od Boga izprosil nove poklice za duhovništvo in posvečeno življenje. Božje ljudstvo potrebuje da ga vodijo pastirji, ki razdajajo svoje življenje v službi evangelija. Zato prosim župnijske skupnosti, združenja in številne v Cerkvi navzoče

molitvene skupine: Skušnjava malodušja se uprite tako, da nadaljujete z molitvijo h Gospodu, naj pošlje delavce na svojo žetev in nam da duhovnikov, zaljubljenih v evangelij, zmognih biti blizu svojim bratom in biti tako živo znamenje usmiljene Božje ljubezni.

Dragi bratje in sestre, tudi danes moremo ponovno odkriti gorečnost oznanjevanja in zlasti mladim predlagati hojo za Kristusom. Nasproti razširjenemu pojmovanju utrujenosti vere ali vere, omejene zgolj na "morate izpolniti", želijo naši mladi odkriti vedno aktualno privlačnost Jezusovega lika, da bi se pustili postaviti pod vprašaj in izzvati njegovim besedam ter njegovim gestam in, zahvaljujoč njemu, končno sanjati življenje, ki bo zares človeško, veseli, da se posvetijo v ljubezni. Sveta Marija, Mati našega Odrašenika, je imela pogum objeti te Božje sanje, tako da je položila svojo mladost in svoje navdušenje v njegove roke. Po njeni priprošnji naj dosežemo enako odprtost srca, enako pripravljeno odgovoriti na Gospodov klic z našim "Tukaj sem", se z enakim veseljem podati na pot (prim. Lk 1,39) in ga kakor ona oznanjati vsemu svetu.

papež Frančišek

Papež Frančišek: "Dvojno življenje je grda bolezen"

Na četrto velikonočno nedeljo, nedeljo Dobrega Pastirja oz. na Svetovni dan molitve za poklice, je papež Frančišek v baziliki sv. Petra z močnimi besedami nagovoril deset diakonov iz rimskih semenšč, ki jih je kmalu zatem posvetil v duhovnike. Že pred posvetitvijo je navzočim dejal: "Predragi bratje, ti naši sinovi so bili poklicani v prezbiterijski red. Razmislimo, h kakšnemu služenju bodo povzdignjeni v Cerkvi... Od Gospoda Jezusa so bili izbrani ne zaradi kariere, temveč da bi služili". Med

homilijo je spodbudil mlade fante, ki so stopili na pod duhovništva: "Vaš nauk naj bo Božjemu ljudstvu hrana, naj bo preprost, kakor je Gospod govoril, naj pride v srce. Ne pripravljajte preveč učenih in izdelanih pridrig, ampak govorite preprosto, govorite srcu. Takšna pridiga bo resnična hrana. In naj bo v veselje in v podporo vernikom tudi vonj vašega življenja, kajti beseda brez zgleda življenja ne služi ničemur. Bolje je vrniti se nazaj. Grda bolezen je dvojno življenje v Cerkvi".

ZNAMENJE KRIŽA

PRIMOŽ KREČIČ

Da ne bi pozabili trpljenja

Velik del zahodne družbe se izogiba križa in trpljenja, ker si želi bolj mirnega življenja, brez problemov in nevšečnosti. Bolečin in težav je že tako dovolj, zakaj bi morali na to še misliti in o tem premišljevati? Vendar je resničnost drugačna. Križ je znamenje sočutja s človeško bolečino, bližina ljubezni, ki ne pozna meja, poučarja psiholog Karl Jung. Čeprav je za mnoge križ znamenje nemoči in potlačeniosti, je tudi sredstvo proti pozabljenju na trpljenje in bolečine. Preveč ljudi želi pozabiti na trpljenje, ki so ga bili deležni, zamaskirati hočejo vse, kar je povezano z bolečino in trpljenjem. K temu prinašajo velik prispevek tudi mediji, ki po eni strani bombardirajo ljudi s 'šok novicami' o tolikih nesrečah in hudobijah, ob tem pa postajajo ljudje vse bolj ravnodušni in apatični. Po drugi strani pa neredki sanjajo o neki rajski družbi, kjer ne bo trpljenja, težav in hudobije. Ti so prepričani, da je treba trpljenje skriti in potolči, skrb zanj pa naj bo prepuščena nekaterim ustanovam in poklicem, med katerimi smo tudi duhovniki. Sicer pa se v jasnosti ne sme govoriti o trpljenju in težavah ljudi. Starši želijo obvarovati otroke pred srečanjem s trpljenjem, zato jim ne povedo, da umira njihov stari oče in jih tudi ne pripeljejo na pogreb. Ljudje, ki so bolni in trpijo, so mnogokrat podobni gobavcem, ki so morali živeti izven naselij, da ne bi koga okužili in Jezus se je sklonil prav k njim. Križ ne pusti pozabiti trpljenja, božjega in človeškega. V njem se Božja ljubezen sočutno približa vsem, ki trpijo: bolnim, razočaranim, samim, opeharjenim... Luč križa odpravlja tabu trpljenja, ki ga gradi naša civilizacija in spominja na to, da smo minljivi in večni. Križ pomaga razsvetliti najbolj skrite kotičke življenja, upe in bolečine, vse je v njem. V luči križa moremo gledati na naše trpljenje z naklonjenostjo in bližino. Sprejeti moramo, kar pride iz narave in okolja, pa tudi tisto, ki nam ga povzročajo drugi, obenem pa se zavedati grehov, ki jih poslušamo in posta-

vljamo pred Božje usmiljenje. Pomembno je, da ne sme biti potlačeno nobeno trpljenje, ampak odprto za Božjo in človeško bližino, da se v njej pomiri in ozdravi. Po tem se ljudje ne čutijo več izgubljene, odkrijejo, da gleda Bog nanje enako, kot je gledal na svojega edinorojenega Sina. Ljudje, ki iščejo nove smeri in odnose, se ne smejo čutiti več izgubljene in pozabljene, odkrijejo, da jih Bog gleda z naklonjenostjo, kot gleda na svojega edinorojenega Sina na križu.

V zgodovini krščanske duhovnosti poznamo različne mistike, ki so premišljevali Kristusovo trpljenje in ga povezali s svojim trpljenjem. Te ljudi bi lahko imenovali: pričevalci ljubezni. Preprosti so nekakšni pričevalci ljubezni v trpljenju, od Pavla, do Frančiška, Bernarda, pa do mistikinji, ki so še bolj dejavne v času pred Gospodom. Zlasti pa je živa priča Edith Stein, ki je napisala knjigo:

Znanost križa, potem, pa je tudi sama pristala v taborišču Birkenau, blizu Auschwitza.

Predvsem pa ne smemo spremljanje križa označiti kot neke vrste mazohizem in obremenjevanje s trpljenjem. Trpljenje približa mesa vedno, ko so bolečine, ... Pomembno je pomagati ljudem, da se osvobodijo od pozabljenja trpljenja, ki so nam

ga povzročili drugi, s temo, česar ne želite, da vam storijo drugi, tudi vi ne storite drugim. Križ nas tako odvrča od pozabljenja od trpljenja, katerega smo povzročili drugim ali smo dopustili, da se je razraslo v našem okolju. Prav tako nas osvobaja od iluzije sveta brez trpljenja. Če splavimo nerodjene otroke, ker ne bi bili normalni ali so prišli ob nepravem času, če se želimo znebiti invalidov in psihičnih bolnikov, če želimo poslati obnemo-gle in dementne v domove počitka, bo bolečina še ostala in bomo razočarani, ker se bo razodela in pokazala, kako smo se ne modro obnašali do nje. Življenje je smeh in solze, rojstvo in smrt, težava in izhod. Pomembno je, da se zaključimo s križem in preide v dar, katerega Gospod sprejme in spremeni v seme novega življenja.

Kratke

Razstava ročnih del invalidov iz Slovenije

V spodnji dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu so v nedeljo, 7. maja, odprli razstavo ročnih del invalidov iz cele Slovenije, ki jo je pripravilo njihovo društvo Gradimo prijateljstvo. Za prijeten uvod je poskrbel mladi harmonikar Lorenzo Marussi. Razstava je zelo bogata in razstavljena dela so unikati različnih materialov. Čeprav so jih izdelali invalidi, nekateri med njimi so slepi, drugi brez rok, so vse umetnine izdelane z izredno natančnostjo. Največ je prtov in drugih predmetov iz tekstila. Razobešene so številne slike, večinoma z nabožno vsebino. Po mizah so razporejene okrašene sveče, izdelki iz keramike in iz drugih materialov. Celotna razstava je prava paša za oči in človeka prevzame s svojo sporočilnostjo. Na razstavi sodeluje nad 40 umetnikov, ki so na lepaku zapisali: "Po petju spoznamo ptico, po sadežu drevo, po delu človeka." O razstavi sta spregovorila domači župnik Karel Bolčina in sestra Edith Metelko iz Družbe Marijinih sester čudodelne svetinje, ki se je s hvaležnimi besedami spomnila Goričanke, sestre Mihelangele, in njene življenjske daritve za uboge,

lačne in prizadete.

Društvo Gradimo prijateljstvo je nastalo leta 1974 in je razširjeno po vsej Sloveniji. Skrbi za bolnike in invalide in vzpodbuja aktivnosti, kot so ročna dela, ki predstavljajo za prizadete veliko ustvarjalno izžarevanje, ki ga nosijo v svojih srcih in ga prenašajo z navdušenjem in veseljem v razne izdelke. Vsako njihovo delo je vredno posebne pozornosti, saj je nastalo z veliko ljubeznijo in potrpežljivostjo. Župnik Karel Bolčina je priporočal ogled razstave, saj bomo po njihovih delih spoznali globoko voljo in ljubezen do življenja. / DP

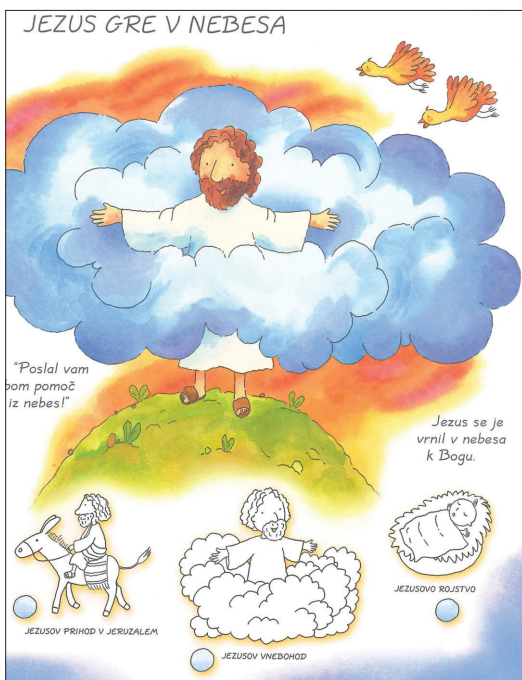
Izšli sta 8. in 9. številka revije za naše najmlajše Pastirček

"Veseliti se s prijatelji, iskati Boga in še veliko več je Velika noč!"

"Veseliti se s prijatelji, opazovati prebujajoče se pomladno življenje, premagovati težave, slabe navade, iskati Boga, popolnost, večnost... Vse to (in še veliko, veliko več) je Velika noč..." je zapisal v kratkem uvodniku - voščilu urednik Pastirčka g. Marjan Markežič v osmi številki. Pesem o vstajenju je napisal Vojan Tihomir Arhar, ilustrirala jo je dolgoletna sopotnica Pastirčka Danila Komjanc. Prihod na osličku pa je zgodba is Svetega pisma, ki jo je napisal Walter Grudina, ilustrirala pa Paola Bertolini Grudina, prav ta avtorja pa imata tudi dve strani posvečeni temu, če posojamo stvari ali jih ne posojamo z nasvetom, da se morajo malčki pogovoriti s starši o posojanju prijateljem in znanem. Danila Komjanc je pripravila še dve pobarvaniki o pujsku Binetu, ki sta pomladno ugašeni. Urednik Pastirčka Marjan rad pove, da je Pastirček zavestno tiskan na naravi prijaznem papirju in je tudi tako narejen, da našim malčkom omogoča, da ga sami soustvarjajo z barvanjem in pisanjem. O velikončnih pirhih je napisala zgodbo Mariza Perat, ilustrirala jo je Danila Komjanc z njej lastno milino. Barbara Rustja in Svetlana Breclj sta pripravili dve strani z naslovom Bele cvetice, Berti Golob je pesmico ilustriral Marjan Manček, medtem ko je Katerinino rubriko Pastirček slaščičar ilustrirala Graziella Zavadlav. Avtorica dveh izjemno lepih strani, pobarvanke z naslovom Čas za igro, je Paola Bertolini Grudina; objavljena je tudi partitura nove uglasbitve pesmice Berte Golob, podpi-

sal se je Patrick Quaggiato. Seveda je v osmi številki še vrsta drugih prispevkov, gotovo ne

sala in naslikala zgodbo Walter Grudina in Paola Bertolini Grudina, tudi ta se da pobarvati. Lepo je, da sta Walter Grudina in Paola bertolini Grudina vešča v pisanju in slikanju, saj prispevata tudi dve strani o vstajenju, jutranjem seveda, ki je mučno za naše malčke, v drugačnem slogu, tudi tu je nasvet, naj se malčki o tem pogovorijo s starši. Danila Komjanc pripeva dve strani v deveti številki Pastirčka o pujsku Binetu, ki gre tokrat na izlet, medtem ko Mariza Perat

Ilustrirala Paola Bertolini Grudina

smemo pozabiti na zdaj že legendarnega Packa, ki ga pripravlja Walter Grudina, ta uči naše najmlajše lepe slovenščine. Objavljeni sta tudi dve fotozgodbi, o odprtju dvojezične šole v Špetru in obisku učencev OŠ z Vrha v uredništvu Pastirčka. V deveti številki Pastirčka urednik Marjan Markežič v kratkem uvodniku pod naslovom Veseli maj piše, da je to mesec prvih obhajil, šmarnic, športa na odprtem, kot tudi poziva mlade bralce, naj že začno razmišljati in slikati razgibano, živahno naslovno sliko Pastirčka za prihodnje leto. Sicer je objavljen tudi nagradni natečaj za to risbosliko. O obhajilu je pesem napisala Berta Golob, ilustracijo prispevala Danila Komjanc, o Jezusu, ki gre v nebesa, sta pi-

lepo piše o kronanju Svetogorske Matere Božje na Travniku v Gorici. V kratkem bodo namreč posebne slovesnosti. Letos poteka že tristo let od tega pomembnega dogodka. V rubriki Berte Golob in ilustratorja Marjana Mančka Ali veš? je tokrat objavljena pesmica Glasovi, medtem ko urednik Marjan Markežič poziva mlade, naj pišejo Pastirčku v razmišljanju o mesecu maju. Barbara Rustja in Svetlana Breclj tokrat pišeta

in rišeta o mami, Patrick Quaggiato pa je uglasbil pesem Marijin maj Berte Golob; objavljeno je notno besedilo, da se bodo malčki lahko pesmice naučili v šoli. Veronika Srebrnič ima rubriko matematični kotichek. Pastirček ne pozabi niti na sladokusce, saj jim ponuja recept za čokoladne kosmiče. Paola Bertolini Grudina pa je pripravila tudi topkrat dve strani za rubriko

Čas za igro, mehke in prijazno pripravljenke ribe kar vabijo k barvanju. V deveti številki je tudi naravoslovni kotichek za najmlajše, tokrat o črni žolni. Packo Walterja Grudine pa poziva: "Napake in spake proč!". Seveda je ta rubrika namenjena lepi slovenščini in najbolj pogostim napakam. Tatjana Bon uči, kako narediti račko iz lepenke in preprostih pripomočkov. V Pastirčkovi pošti pa je zelo lepo poročilo učencev osnovne šole z Vrha o izdelovanju ikon, kot so seveda v obeh številkah Pastirčka tudi slike in risbe naših malčkov.

Obe številki sta zanimivi, gotovo pa bodo doma sami otroci olepšali obe številki, saj bodo pridno barvali in risali, pisali.

JUP

Cerkveni in družbeni antislovar (36b)

J kot JOGA (2)

Kot smo obljubili, podajamo nekaj ugovorov proti zavračanju joga s strani kristjanov. Prvi ugovor je v tem, da naj bi se joga po krivici uvrščala med "New age" prakse, saj gre pri njej vendarle za nekaj zelo starega - več kot 3000 let, če smo bolj podrobni, upoštevala pa naj se ne bi niti duhovna filozofija, ki za jogo stoji. Prvi je torej ugovor starosti prakse. Drugi ugovor je v tem, da se da jogo zelo dobro vključiti v krščansko življenje, v vsakem primeru pa ni v nikakršnem nasprotju s krščansko prakso, saj se ne ponuja kot razodeta religija, temveč kot asketska praksa, tehnika. Kot takšna lahko prinaša korist vsakomur, pa naj bo hindujec ali kristjan. Pravzaprav, trdijo, tudi joga vodi k Bogu. Tretji ugovor je glede pojmovanja Boga. Tu se trdi, da je Bog eden, pa naj ga imenujemo kakorkoli že. Najbrž ni Bog-Oseba, kakor mislijo kristjani, zato pa mnogi mislijo, kako so do določene mere podobne, če ne celo enake ali enakovredne, da ne rečemo iste, tiste poti, ki vodijo k njemu - za kristjane in za nekrstjane. Torej naj tudi ne bi bilo tako pomembno, kakšna in katera so sredstva, ki se jih poslužujemo, da do Boga pridemo. Jogo je treba pojmovati kot neko »tehniko«, torej skupek nekih fizičnih, prehranskih, dihalnih, miselnih in še drugih praks, ki človeško bitje pripravljajo

jo na srečanje z božanskim. To tehnično naravo so izpostavili tudi mnogi zahodni znanstveniki, kot recimo Mircea Eliade (1907-1986). Temu v korist govorijo tudi primeri redovnic, redovnikov in duhovnikov, ki prakticirajo jogo in imajo od tega koristi. Med drugimi lahko omenimo, recimo, Henryja Le Sauxa (1910-1973), ki je bil hkrati katoliški duhovnik in hindujski menih, ki je meditiral nad ne-razdvojenostjo (Advaita Vedanta). Ker ni religija, temveč zelo prilagodljiva tehnika, joga lahko pojmuje kot med-religijsko prakso iskanja psiho-fizičnega in duhovnega zdravja in zadovoljstva, ki se pravzaprav tudi popolnoma prilagaja ekumenskim prizadevanjem. Joga naj bi seveda bila tudi nevtralna, blagodejni učinki ali težave, ki jih lahko povzroča kristjanom, vse to je odvisno le od načina prakticiranja. V jogi se ne postavlja težava božanskosti Boga, kakor tudi ne Božje razodetje. Božansko ali božje se razume kot nekaj brezobličnega, tihega, indiferentnega, v čemer se posameznik lahko najde, ker se s tem "stopi" ali se "združi". Vsi ti ugovori tako govorijo o tem, da naj bi joga ne bila nič posebnega in nič takšnega, da bi nas moralo kaj skrbeti, če tudi tisti, ki se izrekajo za kristjane, segajo po teh zadevah. V še enem delu bomo podali odgovore na te ugovore.

Andrej Vončina

Prejeli smo

Evolucija ali kreacionizem, to je vprašanje! Vsekakor bolje, če si zastavljamo kot vprašanje in ne kot nerazumno prepričanje!

Moj prispevek: "Kako je z Evolucijo? Ali se teologija (teologi) ustrezno odziva? ", ki je bil po delih objavljen v treh marčevskih številkah Novega glasa, je bil najprej moj zagovor evolucije kot znanstvene teorije in spoznanja o tem, kako se je razvil svet živih bitij in znotraj tega človek. V religijskem jeziku bi rekli, kako je Bog "ustvarjal" svet živih. Dodal pa sem, da bi se nova vedenja o nastanku vrst živih bitij in človeka morala odraziti tudi v teološkem učenju o tem, a se ne. Na moj prispevek se je (27. aprila 2017) odzval gospod Emil Radečič. Moram reči, da me je njegov odziv vendar razveselil; doživljam ga kot soočanje mnenj, še vedno kot dialog, kljub poudarjeni mnenjski zavrnitvi. Soočanje mnenj je vendar pomembna pot do naših spoznanj. Naj se mu najprej opravičim, pa tudi drugim, katerih prepričanje oz. verovanje je kreacionistično, če sem jih s svojim stavkom:

"Nasprotno so nasprotniki evolucijske teorije dokaj pisana družina; od najbolj primitivnih 'kreacionistov', do dvomljivcev, ki so spet dvojne narave...." prizadel. Namesto "primitivnih" bi bilo bolje in lepše zapisati "prepričanih". Ta moj "primitivni" se je nanašal bolj na zapiranje pred novimi spoznanji, če ta posegajo v prepričanja oz. verovanja. Pri "preprostih" ljudstvih pogosto naletimo na nezaupanje, zaprtost v svoje in odklanjanje dosežkov in spoznanj sveta, s katerimi pridejo v stik. Bojijo se, da bi se jim podrl njih svet. Glede verza, "le čevlje sodi naj kopitar", naj pripomnim, da je psihijatrija bližja razumevanju človeških duševnih dejev, kot si kdo misli. Dobro razume oblikovanje verovanj, ki so dominantno družbeni dejji. Razume človekove spoznavne deje (misli), kot jih človek dosega v svojem duševnem razvoju. Razume biološke sile (gone), ki stoje za enimi ali drugimi, itn. V vsem tem je psihijatrija (psihiatr), ob si-

ceršnjem ukvarjanju z duševnimi motnjami, verjetno bliže antropologiji, kot je teologija, ki je še vedno predvsem apologija (zagovarjanje) religijskih postavk (stališč, dogem). Sicer vem, da večje polemike o temi "evolucija ali kreacija" Novi glas, na katerega sem naročen že več kot deset let in je nekako tudi moj tednik, ne bi mogel sprejeti, saj so druge njegove naloge primarne. Pa še kregar je bil, ker je objavil nekaj, kar je izgledalo kot kriva vera. Novi glas rad berem, saj je mnenjsko odprt in izčrpno poroča o življenju naših primorskih rojakov in tudi o Sloveniji. Bi pa danes vseeno rad odgovoril g. Radečiču. Prizadeli so ga predvsem moji zaključki, češ da bi se naša spoznanja o razvoju (nastanku) živih bitij in še posebej človeka morala odraziti tudi v spremenjenem teološkem učenju. Da je potrebno razumeti kreacionistično zgodbo o stvarjenju (Genesis 1, 1-31, in 2, 1-3) kot starodavni mit. Tu, kot pokoncilski kristjan zagovarjam

iskanje in izjavljanje o Resnicah našega verovanja, kot nam jo predloži II. vat. koncil in Izjavi o verski svobodi (Dignitatis humanae). Za to se vztrajno zavzemam tudi v svojem krogu katoliških izobražencev. Izjavo o svobodi verovanja premalo poznamo. Bila je potisnjena nekako v ozadje in pogosto napačno interpretirana. Nekateri govore, da odpira vrata relativizmu. Pri tem zavajajoče kvalificirajo relativizem. Relativizem je lahko le etično-moralen, nikoli spoznavni. Naj citiram najpomembnejši del te Izjave: "Resnico pa je treba iskati na način, kakor je primeren dostojanstvu človeške osebe in njeni družbeni naravi, to se pravi s svobodnim iskanjem, s pomočjo pouka ali vzgoje, z medsebojnim občevanjem in razgovorom. Na te načine namreč ljudje drug drugemu razkrivajo resnico, ki so jo našli, ali menijo, da so jo našli, in se tako medsebojno podpirajo v iskanju resnice". (Iz tč. 3 Izjave-verska svoboda in človekov odnos do Boga) Če se vrnem na svoj prispevek, še vedno menim, kot sem zapisal v tretjem delu svojega prispevka (Novi glas, 23. marca), da je potrebno brati tolikokrat poudarjeno besedilo, da je Bog naredil človeka po svoji podobi, obrnjenost. Avtor kreacijske zgodbe si je

namreč predstavil Boga, to absolutno skrivnost v človeški podobi. Mišljena je zunanja podoba. Tako je prav razumeti besede v tej elohistični stvarjenjski zgodbi. Zadrega se skuša odpraviti, kar je poskušal tudi cistercijski pater André Louf, z enačenjem duševnih lastnosti, t. j. značaja človeka in Boga judovsko - krščanske religije. Pri Bogu judovsko - krščanske religije vidi André Louf te človeške značajske lastnosti potencirane, idealizirane in moške (kjer izpostavlja odločenost) in ženske (kjer izpostavlja nežnost) značajske poteze združene v eno. Vendar tudi v tako idealiziranih človeških lastnostih ne moremo videti podobe Stvarnika, zrega Absolutuma oz. Počela, Vzroka vsega, kar biva. Človek ni in ne bo nikoli kakor Bog-Absolutum. Filozofski razum in naravno spoznanje, to je evolucijsko spoznanje, nam pove, da to ni mogoče. Toda kako je z Bogom religije oz. religij? Loufova značajska podoba Boga je sicer novoveška podoba Boga krščanske religije, kjer Janez poudarja ljubezen. Staroveška podoba Boga judovske religije je precej drugačna: Elohim "prekolne" prva človeka, ker naj bi se pustila zapeljati in nista upoštevala njegove prepovedi. Jahve se Mojzesu in njegovemu

rodu "predstavi" kot ljubosumni Bog, "pove", da se maščuje ljude v sedmo koleno, "naroča" med drugim popoln pobjo (herem) nekaterih tujih plemen, itn. Podoba Boga religije se v zgodovini torej spreminja. In kot je dejal proučevalec religijskih idej in verovanj Mircea Eliade, ideje Bogov religij odsevajo vsakokratno, v zgodovini eksistirajočo družbo in njene predstave. In tu nam je prišla na pomoč religiozologija, ki razkriva dva temeljna izvora vseh religij (religijskih ideologij); na eni strani razumsko (filozofsko) misel, da mora biti neki vzrok, neko počelo, vsega, kar biva. Stari Grki so mu rekli arhe, predpostavljali so ga kot neki nam nedostopen in skrivnosten Absolutum. Lahko ga imenujemo tudi Stvarnik. Drugi izvor religij pa je verovanje v duhove prednikov. V mnogih afriških religijah oba izvora se razločeno obstajata v njih religioznem verovanju in kultih, večinoma pa sta se obe ideji združili v eno idejo Boga religije že davno v razvoju njih religij. Ideja Absolutuma s to združitvijo tako dobi človeške lastnosti in človeško podobo. Tu se skriva ključ za razumevanje 26. in 27. stavka 1. poglavja Geneze, da je človek narejen po podobi Boga.

Aldo Jovan

Kratke

Dečki Soče under 13 deželni prvaki

Dečki Soče so v prvenstvu under 13 3x3 sklenili deželno prvenstvo brez poraza in z desetimi točkami prednosti pred drugo uvrščeno ekipo. V 18 tekmah in 54 odigranih nizih so varovanci trenerja Luce Milocca prepustili nasprotnikom samo dva niza. Nikolaj Černic, Jan Feri, Gabriel Devetta, Andrej Cotič, Francesco Midena in Borut Vižintin nestržno pričakujejo državni finale under 13 3x3, ki bo v Perugii konec maja.

SCGV Komel, Snovanja / Mi smo pomlad

V soboto, 13. maja, bo ob 17. uri bo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž tretji koncert iz cikla Snovanja 2017 MI SMO POMLAD. Srečanje združuje vsako leto učence SCGV Emil Komel ter društva Arsatelier s sovrstniki drugih glasbenih šol, tako iz Slovenije kot iz Furlanije Julijske Krajine. Letos bomo gostili Godalni orkester Konservatorija za glasbo in balet iz Ljubljane, ki ga vodi priznani violinski pedagog prof. Armin Sešek.

Prvi del koncerta bodo oblikovali Mladinski pevski zbor Emil Komel (zborovodja Damijana Čevdek Jug), pihalni orkester (dirigent Tomaž Škamperle) in godalni orkester (dirigent Luigi Pistore). Oba orkestra

sestavljajo učenci šole Komel in društva Arsatelier. Drugi del koncerta pa bo zaupan Godalnemu orkestru KGBL iz Ljubljane. Predstavil nam bo zanimiv program skladb avtorjev raznih obdobij. Svoj nastop bo sklenil z Otroško simfonijo Leopolda Mozarta.

Unitalsi / Romanje v Lurd

Goriška podsekcija združenja Unitalsi vabi na poletno romanje v Lurd od 16. do 21. julija (z vlakom) oz. od 17. do 20. julija (z letalom). Vpišete se lahko v štandreškem župnijskem uradu (tel. 0481 21849) od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30 ali pri gospe Joani Nanut (tel. 0481 21419 ali 348 5944880) ob uri kosila ali popoldne.

ZSKP in KCLB Iskrivi smeh na ustih vseh

Zaživel je niz veseloiger ljubiteljskih odrov

foto dpd

Z dvema "vampirjema" se je prejšnji konec tedna v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici začel letošnji, že 19. niz veseloiger ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na ustih vseh, ki ga prireja Zveza slovenske katoliške prosvete in omenjeni kulturni hram.

Prvi so se na velikem odru v petek, 5. maja, predstavili gledališki zanesenjaki mladinske skupine M+ iz Števerjana (na sliki zgoraj), ki je nastala lani jeseni. Uprizorili so predstavo Drakula, ki jo je po motivih znanega romana Brama Stokerja priredila in režijsko obdelala Patrizia Jurinčič Finžgar, krst pa je doživela sredi februarja letos. V solidno zasnovani predstavi s sodobnim pridihom, o kateri smo že pisali, so nadarjeni mladi igralci učinkovito prikazali mrakobno in vnmirljivo različico zgodbe o grofu Drakuli, ki neutrudno išče svojo ljubljeno zaročenko in si z

željo po ljubezni podaljšuje življenje. Predstavo je M+ ponovil dan kasneje na istem odru za dijake slovenskih goriških višjih šol. V soboto, 6. maja zvečer, pa je prišel na svoj račun Dramski odsek PD Štandrež (na sliki spodaj) s komedijo Dohodnina Jeana-Jacquesa Bricairea. V režiji Jožeta Horvata so jo v domači vasi prvič prikazali ob koncu januarja. Z igro, prirejeno našim razmeram,

o pogruntavščinah in prigodah bogatega direktorja reklamne agencije, ki se hoče izmuzniti iz krempljev davčnega inšpektorja (na plakatu je prikazan z masko vampirja!), so Štandrežci še enkrat dokazali, da so res solidna igralska skupina, v kateri pripadniki mlajše generacije igralcev odlično rastejo ob "starejših" stebrih.

Letošnji Iskrivi smeh se bo končal

foto dpd

Volilno zborovanje

Županski kandidat Roberto Collini v Štandrežu

Na pobudo društva skultura 2001, ki združuje štandreška društva in organizacije, je bilo 5. maja v prostorih nekdanjega rajonskega sveta srečanje z županskim kandidatom Robertom Collini-jem in s slovenskimi kandidati na listah, ki ga podpirajo. Prisotni so bili Mara Černic, Marilka Koršič, David Peterin in Marko Zavavlav. Srečanju je prisostvovalo še veliko drugih, ki jih zanimajo različna vprašanja okrog bližnjih občinskih volitev.

Srečanje je uvedel predsednik skulture 2001 Marjan Breščak; izpostavil je nekatera za Štandrež in okolico pomembna vprašanja, ki jih sedanja občinska uprava ni znala ali hotela rešiti. Zaradi gostega prometa je štandreška osrednja ulica sv. Mihaela preobremenjena in na njeni trasi so se zgodile že številne prometne nesreče. Treba je drugače usmeriti promet in postaviti omejevalne zapreke hitrosti. Tudi za pešce in kolesarje je slabo poskrbljeno, saj predstavlja krožišče na tržaški ulici stalno nevarnost za številne kolesarje, ki se vozijo na goriško pokopališče. Ko so pred nekaj leti to krožišče obnavljali, ali lahko ta problem rešili, a za to ni bilo po-

sluha. O tej zadevi so razni predstavniki zamen opozarjali občinsko upravo in druge ustanove, ki

kandidat popolnoma strinjal in postavil za zgled Novo Gorico, ki je poskrbela za urejene kolesarske steze. Če bo izvoljen, si bo po svojih močeh prizadeval, da se bo to uredilo. S temi predlogi so se strinjali tudi prisotni kandidati, ki so dopolnili izvajanja županskega kandidata.

tega zelo jasen. Najprej je treba poskrbeti za zdravje ljudi, nato za čisto okolje in šele nato za podjetniški podvig. Glede rajonskih svetov se je strinjal, da jih je smiselno obnoviti v delih mesta, ki imajo posebne značilnosti in so odmaknjeni od središča. Kar se tiče zaščitnega zakona in dvojezičnosti, ga je treba izvajati in ne samo tolmačiti. Pri-

sotni so se dotaknili tudi begunskega vprašanja. Osnovna težava je v tem, da je za celotno deželno ozemlje pristojen samo urad v Gorici, ki je očitno preobremenjen. Na razgibanem srečanju so prišla v ospredje še druga vprašanja, na katera je Collini odgovarjal in se

zavzel za upravo občine v sodelovanju z občani in njihovimi predstavniki ter s krajevnimi organizacijami.

DP

Foto DP

Poleg prometnih zadev so prisotni opozorili tudi na nesprejemljivo gradnjo central za biomaso in predelovalnico aluminija na Tržaški cesti. Collini je bil glede

18. mednarodni pohod treh mostov

Združenje krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje, Društvo krajevna skupnost Sveta Gora-Placuta, KS Solkan in KD Borgo Straccis v sodelovanju z drugimi društvi vabijo v nedeljo, 14. maja, na 18. mednarodni pohod treh mostov. Zbiranje ob 8.30 pri športnem igrišču v Pevmi; odhod ob 9.30. Mednarodni panoramski pohod (od Pevme prek Solkana do Štmavra in nazaj v Pevmo) je dolg 10 km. Prispevek za udeležbo 5 evrov. Udeležencem (ki naj imajo s seboj osebni dokument!) bosta na voljo krožnik paštašute in pijača. Deloval bo tudi dobro založen kiosk z jedmi na žaru in drugimi dobrotami. Med potjo bodo delovale okrepčevalnice in kontrolne točke. Gastronomske nagrade bodo prejeli najmlajši in najstarejši udeleženec ter največja skupina. V primeru slabega vremena bo pohod potekal septembra oz. oktobra.

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV – GORICA
v sodelovanju z
Zvezo slovenske katoliške prosvete – Gorica
in PD Štandrež

vključno vabi na zaključni koncert projekta

OPERA OMNIA
MIRKA FILEJA

petek, 19. maja 2017, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž

Sodelujejo:

mag. prof. Ivan Florjanc,
Univerza v Ljubljani – Akademija za glasbo
MoPZ Mirko Filej – MoPZ Štmaver
zborovodji Zdravko Klanjšček in Nadia Kovic

Združeni pevski zbor ZCPZ – Gorica
zborovodja Zulejka Devetak

Glasbeno društvo TAMBURJAŠI
zborovodja Vlasta Lokar Lavrenčič

METKA SULIČ – režija

Projekt sofinancira Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina

Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel na Sveti Gori

Navdušujoč nastop pred tekmovanjem

Pod oboki bazilike na Sveti Gori so v nedeljo, 7. maja, po popoldanski maši zazveneli ubrani glasovi Mešanega mladinskega pevskega zbora Emil Komel. Zbor, ki predstavlja "špico" zborovske piramide Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, deluje od leta 2008. Združuje nekaj manj kot 30 višješolcev pretežno iz Goriške; med njimi so gojenci goriške glasbene šole, pa tudi drugi, ki jim je kakovostno zborovsko petje izziv. Pod vodstvom Davida Bandlja, ki je taktirko prevzel leta 2013, so mladi pevci razširili repertoar in se v zadnjih letih pomerili na več tekmovanjih po Sloveniji in Italiji. Ob koncu tega tedna se bodo udeležili državnega tekmovanja "Il Garda in Coro" v Malcesinah pri Gardskem jezeru. V pripravi na to preizkušnjo

so na "generalki" v svetišču na Skalnici prejšnjo nedeljo predstavili pesmi, ki segajo od renesanse mimo slovenskega ljudskega pesništva pa vse do sodobnega časa. Zape-

li so Marijino *Bogorodice Djevo* Arva Pärta, *In die illa* Agostina Soderinija, *Sing we and chant it* Thomasa Morleya, *Dum aurora* Lorenza Donatija, prekmursko *Zrejšlo je*

žito v priredbi Stojana Kureta in, na koncu, prvič, pesem *Baba yetu* Christopherja Tina, očenaš v svahiliju. Pevci, ki iz nastopa v nastop vidno rastejo in se v kvaliteti glasov - tudi nekaterih solistov - nenehno razvijajo, so zelo dobro odpeli prav vse pesmi; na poseben način je navdušila zadnja, ki jo je pri klavirju spremljal Matjaž Zobec. Moč zapeljivih afriških ritmov ter sveža in pristna energija mladinskega zbora sta poslušalce iskreno očarali. / DD

Foto JMP

SPDG Maja gredo kekci v dolino Rezije

Pohod na Krminsko goro uspešen

Prijetno, sončno jutro je v nedeljo, 23. aprila, pozdravilo Kekce in njihove starše oz. prijatelje, ki so se v lepem številu (skupno 36 udeležencev) podali na pohod na **Krminsko goro** (274 m), s katerim je Slovensko planinsko društvo Gorica navdušeno uvedlo letošnjo sezono lažjih sprehodov oz. izletov imenovano **Kekčeva pot**. Pohodniki so se zbrali v zaselku Subida, od koder jih je varna gozdna steza oz. deloma asfaltirana pot privedla do Krmiske gore. Po krajšem postaniku pri Marijini cerkvi, med domačini znani tudi kot cerkev sv. Ane (1636 l.), od koder so se naužili lepega razgleda na Goriško Brda, Krmin in Furlansko nižino, Kras in Trnovsko planoto pa vse do Jadranskega morja, se je vesela družina povzpela še na vrh griča, kjer se nahaja zanimiva kamnita utrdba v obliki okroglega stolpa. Travnik ob utrdbi je "ponudil" otrokom možnost, da so se nekoliko odpočili in se naužili svežega zraku, hojo pa so mali planinci nato nadaljevali mimo zaselka

Novaje in skrbno urejenih vinogradov vse do Plešivskega gozdnega parka, kjer so si vzeli nekaj časa tudi za prosto igro in sprostitve! Nedeljski izlet so udeleženci obogatili z ogledom edinstvene

neveni avtobusni izlet v slikovito dolino Rezije, ki se ponša po izjemno lepi gorski naravi in vzorno ohranjenem okolju. Slovenski Rezijani bivajo v tej dolini že več kot 1000 let in tu ponosno ohranjajo svojevrsten jezik, kulturo, pesem in ples. Program predvideva v jutranjih urah prihod v kraj Ravanca, kjer bo v kulturnem domu kratka predstavitev Rezijske glasbe in plesa, nato ogled tamkajšnje cerkve, sledil pa bo približno dveurni pohod iz Ravance do vasi

brusačev (gre za brusilce nožev in škarij, popraviljalce dežnikov, ki so v preteklosti najprej na hrbtu, nato na vozičku in končno od 1929 dalje na kolesu, nosili bruse in od kraja do kraja ponujali svoje usluge), v popoldanskem času pa je predviden povrtek proti Gorici. Izlet je zagotovljen ob vsem vremenu, saj bo program ustrezno prilagojen razmeram. Že sedaj so torej tople vabljeni otroci, da se Kekčevi družini pridružijo v čim večjem številu! Podrobnejše

zanimivosti, to je nekdanjega kamnoloma mlinskih kamnov, ki se nahaja na pobočju Krminske gore na sicer nepoznavalcu prikritem kraju, do katerega jih je pospremil odbornik SPDG-ja Vlado Klemše.

V mesecu maju, točneje v **nedeljo, 28. maja**, pa je v sklopu Kekčeve poti na programu celod-

Solbica po lepo speljanih in urejenih gozdnih stezah. Po kosilu si bodo pohodniki ogledali še bližnjo naravno okolico ter muzej

informacije in pojasnila o izletu nudi Fanika (tel. 347 6220522 ali fanika@spdg.eu). Vpis je možen do nedelje **21. maja 2017**.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste se v torek, 2. maja, skupaj z nami poslovili od naše drage mame, none in pranone

MARIJE KARMELE MARAŽ vd. BLAŽIČ,

ki se je od nas za vedno poslovila pri 104 letih. Posebna zahvala gre gospodu župniku Josipu Cahi za občuteno slovesnost, domačemu MePZ Podgora in MoPZ Mirko Filej za lepo petje ter organistki Karli.

*Pokoj sladak te čaka v jami,
Neskončna sreča nad zvezdami:
Mi spremljamo v miru te kraj,
Krilatci pa v nebeški raj.*

Simon Gregorčič

SIN BRANKO IN HČERKA MIRA Z DRUŽINAMA
Podgora, 2. maja 2017

Obvestila

Zveza slovenske katoliške prosvete sklicuje redni letni občni zbor, ki bo v sredo, 17. maja 2017, prvi sklic ob 12. uri, drugi pa ob 20. uri, v sejni sobi Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici z naslednjimi dnevnim redom: 1. Volitve predsednika občnega zbora; 2. Poročilo nadzornega odbora; 3. Odobritev poročila o izvedeni dejavnosti in obračuna za leto 2016; 4. Odobritev programa dejavnosti in proračuna za leto 2017; 5. Razno.

V Mladinskem domu je v teku vpis k pošolskemu pouku v 2017/18. Predvpisi s popusti do 31. maja. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Mladinski dom Gorica vabi otroke od 6. do 14. leta na "POLETNOSTI 2017" z igrami, izleti, videodelavnico, kopanjem, adrenalinskimi pustolovčinami: Šala po šoli - dnevno središče (15.6. - 7.7. / 6-13 let); Adrenalinski potepi - dnevno središče (19. - 23.6. / 11-14 let); Avanture - igrivo letovanje v koči (19. - 23.6. / 8-11 let); Zelenizziv - pustolovsko letovanje v koči (25. - 30.6. / 11-14 let); Šola za šalo - igriva priprava na začetek pouka (28.8. - 8.9. / 6-13 let); 1, 2, 3: Srednja! - uvod v srednjo šolo (4. - 8.9. / 11-12 let).

Predvpisi s popusti do 2. maja. Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Narodna in študijska knjižnica razpisuje ob svoji 70-letnici likovni, fotografski, video in literarni natečaj, namenjen mladim od 14. do 30. leta starosti. Tema natečaja je **BRANJE** - kako čutiš, vidiš, tipaš in si predstavljaš branje. Razpisi so objavljeni na spletni strani www.knjiznica.it.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi članice in prijateljice, da se pridružijo kot pevke društvenemu ženskemu pevskeemu zboru. Prijavijo naj se po tel.: 0481 531093 (Majda M.) ali 0481 532092 (Emil D.). Prav tako so članice in prijateljice vabljene, da se vključijo v ekipo balinark in se prijavijo na tel. št.: 0481 882213 (Ana T.).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča člane in prijatelje, da bo po sklepu občnega zbora od meseca junija 2017 dalje društveni sedež odprl od 10. do 11. ure samo prvo sredo v mesecu; v primeru praznika bo odprt naslednjo sredo. Za morebitne informacije kličite na tel. št.: 0481 532092 (Emil D.), 0481 531383 (Ingrid N.), 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.). 0481 78138 (Sonja S.).

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

Zgodovinska stavba na Placuti (št. 18) je že štirinajst let prazna in zapuščena. Razpada in ustvarja samo stroške za najnujnejša dela za vzdrževanje in bremen lastnika z raznimi davki in zavarovanjem. Ker do danes

nobena slovenska organizacija ali posamezniki niso pokazali zanimanja za uporabo, je odbor Katoliškega tiskovnega društva sklenil, da objavi poziv za nakup morebitnim interesantom, tako ustanovam kot posameznikom. Za pojasnila: tel. 0039 0481 531445 ali e-mail societatipografica@legalmail.it.

Kulturni center Lojze Bratuž v okviru Festivala Kogojevi dnevi in v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2017 spominsko razstavo o slikarju Albertu Sirku ob njegovi 130-letnici rojstva in 70-letnici smrti. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Alberta Sirk, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuz.org.

Pri Združenju cerkvenih pevskega zbora - Gorica pripravljamo projekt Opera omnia Mirka Fileja. Vse, ki ste ga poznali, sodelovali z njim pri katerem projektu ali zboru, naprošamo, ali bi nam posredovali fotografije ali partiture in tako pripomogli k boljši uresničitvi projekta. Za dodatne informacije: 0481 31817, zcpz.go@gmail.com.

Cestitke

Dekliška vokalna skupina **Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela** je pod vodstvom zborovodkinje Mateje Černic ponovno posegla po odličnem rezultatu. Na zborovskem tekmovanju Cork International Choral Festival, ki se je odvijalo na Irskem, se je vokalna skupina uvrstila na drugo absolutno mesto. Za izjemen dosežek čestita zboru in zborovodkinji Zveza slovenske katoliške prosvete.

Darovi

Za MePZ Podgora: v spomin na pok. **Marijo Karmelo Maraž vd. Blažič**, darujejo svojci 100 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 12. 5. 2017 do 18. 5. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 12. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studija 2. **Nedelja, 14. maja, ob 21. uri** (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 15. maja (v studiu Sanja Vogrič): Večer s knjigo.

Torek, 16. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 17. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Goriška židovska skupnost - Izbor melodij.

Četrtek, 18. maja (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Vljudno ste vabljeni na

PREDVAJANJE FOTOGRAFSKIH

POSNETKOV DRUŠTVENEGA IZLETA PO

DALMACIJI - BOSNI IN HERCEGOVINI,

ki bo v petek, 12. maja 2017, ob 20.45,
v spodnjih prostorih župnijskega doma
Anton Gregorčič v Štandrežu

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Predstavitev / Tržaško knjižno središče

Monografija o umetniku Draganu Živadinovu

V sredo, 10. maja, je bil ob 18.30 gost Tržaškega knjižnega središča na Oberdankovem trgu v Trstu umetnik Dragan Živadinov. Pogovor, ki ga je vodila prof. Tatjana Rojc, je izhajal iz Živadinovega umetnostnega arhetipa, ki ga predstavlja slovenska zgodovinska avantgar-

ju najvišje slovenske kulturne institucije, Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Knjiga obravnava opus Dragana Živadinova s političnega, umetniškega, tehnostvenega in filozofskega vidika (predvsem prek filozofij Gillesa Deleuza, Friedricha Nietzscheja in Michela Fou-

ca za ustvarjanje konceptualne "celostne umetnine", za katero je značilno predvsem to, da je procesualna. Živadinovo gledališče ponavljanja se tako postavlja strogo nasproti meščanskemu gledališču reprezentacije: petdesetletni projekt Noordung:: 1995-2045 je konceptualiziran tako, da skozi kompleksno ponavljanje vsakih deset let proizvede lastno različno, pri čemer je razlika generični del samega ponavljanja. Monografija Umetniški stroj Noordung tako ne uprizarja nikogar drugega kot samega sebe, kar je tudi njegov najgloblji smisel. Omeniti velja, da se tržaško srečanje z Draganom Živadinovom umešča

med pomembne datume njegove turneje, ki se je že delno odvila v Parizu in Šangaju, čaka pa ga tudi odprtje razstave o njegovi umetnosti, ki se iz moskovske galerije Garaža seli v eno najpomembnejših razstavnih lokacij v Evropi, v muzej Reina Sofia v Madridu, že ta četrtek, 11. maja, pa bo Živadinov na otvoritvi slovite beneške razstave Bienale, kjer bo slovenski paviljon namenjen umetnosti NSK-Neue Slovenische Kunst, za katero je bil Živadinov ena osrednjih osebnosti.

da, predvsem tržaški umetniki Avgust Černigoj in Edvard Stepančič, ki sta bila sotvornika znamenite umetnine Tržaškega konstruktivističnega ambienta leta 1927, katerega rekonstrukcija stoji danes v posebni razstavnici dvorani v Moderni galeriji v Ljubljani. Monografijo s pomenljivim naslovom Umetniški stroj Noordung (Filozofija in njen dvojnik) je napisal Bojan Anđelković, performativni filozof, pisatelj in radijski umetnik, izdala pa jo je prestižna založba ZRC v okril-

caulta), in sicer skozi vse tri razvojne faze njegovega gledališča: Scipion Nasice (1983-1987), Rdeči pilot (1987-1990) in Noordung (1990-1995-2045). V središču zanimanja Živadinova je gledalec oziroma mehanizem njegove vključenosti v predstavo, zaradi česar so pri postgravitacijski umetnosti družbenopolitične, gledališkoumetniške in tehnostvenne strukture in strategije razumljene kot dispozitiv oziroma polja sil. Ne gre preprosto za režiranje gledaliških predstav, ampak

med pomembne datume njegove turneje, ki se je že delno odvila v Parizu in Šangaju, čaka pa ga tudi odprtje razstave o njegovi umetnosti, ki se iz moskovske galerije Garaža seli v eno najpomembnejših razstavnih lokacij v Evropi, v muzej Reina Sofia v Madridu, že ta četrtek, 11. maja, pa bo Živadinov na otvoritvi slovite beneške razstave Bienale, kjer bo slovenski paviljon namenjen umetnosti NSK-Neue Slovenische Kunst, za katero je bil Živadinov ena osrednjih osebnosti.

Zbiranje predlogov za nove besede

Inštitut za slovenski jezik odpira vrata vsem uporabnikom slovenščine

Na Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU že več let dobivajo predloge za nove besede, ki jih v zadnjem času zbirajo in objavljajo na svoji Facebook strani, lani pa so prvič izvedli akcijo Beseda leta. O predlogih in njihovem zbiranju je za STA spregovorila znanstvena sodelavka na inštitutu za področje etimologije Simona Klemenčič.

Akcija Beseda leta bo odslej praksa

Izbor besede leta so prvič izvedli lani. Pri pripravi so se zgledovali po drugih državah, ki že vrsto let opravljajo tovrstne izbore. Odločili so se, da najprej pozovejo k pošiljanju predlogov besed, ki so najbolj zaznamovale leto 2016. Na Twitterju oz. po elektronski pošti so prejeli okrog 150 besed, izmed katerih je strokovna komisija izbrala deset najboljših, ki jih je ponudila v glasovanje javnosti, je pojasnila Simona Klemenčič, ki med drugim ureja Facebook profil Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnost (ZRC SAZU).

Med predlogi so bile zelo različne besede, od tistih, ki so se naenkrat začele pogosto uporabljati (t. i. brenčalke), starih

besed, ki so postale aktualne (begunec, družina), do besed po individualnem izboru, za katere bi težko rekli, da so posebej zaznamovale leto (ljubezen) ter novih besed, ki so si jih pošiljatelji izmislili sami. Tudi nekaj teh so vključili v izbor desetih besed. Da je bila na koncu izbrana beseda begunec, po mnenju Simone Klemenčič ne prese- neča, saj je sovpadala z aktualnimi razmerami. Akcija bo odslej postala praksa, saj je bil odziv izjemen. Predloge za nove besede so na inštitut prejeli že prejšnja leta, "a ni so vedeli, kaj naj z njimi," je povedala znanstvena sodelavka. Ko pa so v sklopu akcije Beseda leta začeli do-

bivati po nekaj predlogov na dan, so se odločili, da jih bodo začeli objavljati na Facebook strani ter jih s tem dali na voljo govorcem.

Med predlogi, objavljenimi na Facebooku, največ slovenskih ustreznice za tujke

Na Facebook strani inštituta za slovenski jezik je tako objavljenih

overdose, vkožnik za piercing, hiperdetelacija za babyboom in petdodvanajstec za last minute.

Precej je tudi "opozoril" na nove besede. Mednje sodi denimo beseda mimosvet, ki označuje drugačno osebo oz. posameznikovo unikatnost. Primer bi bil stavek: "Zopet je ubral svojo pot! On je

stolčka.

Na Facebooku ne objavijo vseh predlogov. Pri izbiri se ravna po ustreznosti, izgovorljivosti, razumljivosti in izvornosti besede. "Nekatere so sestavljene precej nerodno, druge so preveč dobesedni prevodi iz angleščine," je pojasnila Simona Klemenčič.

Nadaljnja usoda predlaganih novih besed še neznan

Usodo predlaganih besed je težko napovedati, je Simona Klemenčič odvrnila na vprašanje, če imajo predlogi kakšno možnost, da se uvrstijo v slovar, denimo Slovar slovenskega knjižnega jezika ali

venca pojavitev, ki jo opazujejo, tako narasla, da bi preseгла mejo, ki so jo določili. Takšne besede potem uvrstijo v slovar. To pomeni, da je posamezniku "tudi najbolj stroga lektorica ali učiteljica ne bo prečrta, ko jo bo uporabil v časopisnem članku ali šolskem spisu", je pojasnila Simona Klemenčič.

Burna debata okrog predloga, da bi džezvo zamenjal kavnik

Simona Klemenčič je opozorila še na burno debato, ki se je razvila okrog predloga kavnik namesto džezve. Zgodnica o kavniku je zašla celo k Hrvatoma, ki so v medijih pisali, da Slovenci ne bodo več kuhali kave v džezvi.

Morda v teh burnih reakcijah odzvanjajo še kakšni starejši časi, ko so bili jezikoslovci bolj strogi. Vsekakor pa gre za izkrivljeno predstavo, da na inštitutih sedijo za knjigami, si izmišljujejo nove besede in zahtevajo, da jih ljudje uporabljajo, pojasnjuje Simona Klemenčič. Ob tem je spomnila na mit, da je Jože Toporišič zahteval, da se namesto žemlje govori razpočnica in namesto tramvaja počestnica. Takšne zahteve so pred Toporišičem pripisovali že njegovim predhodnikom in se zgražali, kaj se jezikoslovci gredo. "Jezik je živa stvar, naloga jezikoslovcev pa je, da ga opazujemo, popisujemo in usmerjamo s pravili in slovarji, in sicer zato, da bomo štajerci, Prekmurci, Gorenjci, Belokranjci, starejši in mlajši še naprej govorili enoten jezik in da se bomo še naprej razumeli med seboj," je sklenila Simona Klemenčič.

Jasna Samarin in Zvonko Čoh: Odtisnjeni fragmenti

Odprtje razstave je bilo v petek, 5. maja 2017, ob 20. uri.

Umetnika in njuno delo bo predstavila likovna kritičarka Tatjana Pregl Kobe.

Majski razstavni termin v Mestni galeriji Nova Gorica namenjamo predstavitvi slikarjev Jasne Samarin in Zvonka Čoha, ki v novogoriški galeriji razstavljata prvič.

"Naslov razstave Odtisnjeni fragmenti je napotek in zavajanje hkrati, ponuja možnost konkretnih ali prostih asociacij ter večpomensko branje posameznih podob ali iz fragmentov nastale celostne umetnine dveh avtorjev", pravi Tatjana Pregl Kobe v uvodnem tekstu razstavnega kataloga.

Načelo njunega delovanja sta tema in svetloba. Njo vodi likovna pot v ciklu devetih slik od teme proti svetlobi, njega v dvanajst metrskem mozaičnem reliefu od svetlobe proti temi. "Izvedbeno sta jima skupne lesene deske z zarezami, ki v kamnolomih ostajajo kot odvečni kolateralni produkt pri rezanju kamna z diamantnimi rezalniki. Pri svojem delu sta jih za osnovni motiv uporabila oba, ona za odtise v prahu iz kamnoloma, on kot lesorez za ponavljajoče se odtise na svoji slikovni površini. Njuni odtisi so kot ponavljajoči se minimalistični elementi, podobni poetičnim kodam, ki ju v povezavi z njuno značilno avtorsko poetiko povezujejo v različni pripovedi: Jasno Samarin v ciklu slik Nokturno in Zvonka Čoha v celostenskem reliefu Bela sled. Pri obeh gre za samoizpraševanje in konceptualni izziv. Osnovni namen obeh njunih monokromnih stvaritev je posredovanje duhovne čistosti, pri čemer lahko umetnika z zamejitvijo na (skoraj samo) eno barvo raziskujeta (s) pokojnost lastne simbolne abstrakcije".

O umetnikih Jasna Samarin je bila rojena 19. januarja 1966 v Ljubljani. Obiskovala je gimnazijo Ivana Cankarja v Ljubljani in potem študirala na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani pri prof. Emeriku Bernardu. Diplomirala je leta 1989. Kot štipendistka francoske vlade je med letoma 1990 in 1991 študirala na Beaux Arts v Parizu (ENSBA), med letoma 1989 in 1992 je nadaljevala tudi podiplomski študij slikarstva na ALUO v Ljubljani pri prof. Emeriku Bernardu. Od prve samostojne predstavitve leta 1989 v Kulturnem centru na Reki (Hrvaška) je imela okoli trideset samostojnih razstav doma in v tujini. Prav tako je

sodelovala na mnogih domačih in mednarodnih skupinskih razstavah vse od leta 1988. Od leta 1989 je članica Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov. Bila je večkrat nagrajena: leta 1991 je prejela pohvalo francoske vlade v Parizu, leta 1992 odkupno nagrado na ekstemporu v Piranu, leta 1995 odkupno nagrado Mestne občine Ljubljana in v letu 2007 častno nagrado na Majskem salonu ZDSLU. V razvijanju osebno razpoznavne likovne poetike deluje na področju klasičnega slikarstva. S kolaži in oljnimi tehnikami spreminja črno-bele fotografije narave v umetnine, ki se nahajajo v nekaterih pomembnih

zbirkah. Živi in ustvarja v Hruševem.

Zvonko Čoh je bil rojen 7. avgusta 1956 v Celju. Leta 1979 je diplomiral iz slikarstva na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri profesorju Janezu Berniku in nato opravil še specialistični študij pri profesorju Štefanu Planincu. Že med študijem se je začel ukvarjati z ilustriranjem in umetniškim animiranim filmom. Je avtor in soavtor več risanih filmov (Poskušaj migati dvakrat, 1981 - soavtorstvo z Milanom Eričem, Poljubi mehka me radirka, 1984). Z Milanom Eričem sta tudi soavtorja prvega slovenskega celovečernega risanege filma Socializacija bika (1999), za katerega sta prejela nagrado Prešernovega sklada. Za svoje delo je leta 1983 prejel nagrado zlato pero Beograda, Levstikovo nagrado (1988, 1999), leta 1995 priznanje Hinka Smrekarja in leta 2002 nagrado Hinka Smrekarja ter dve plaketi Hinka Smrekarja (2006, 2010), leta 2003 nagrado Najlejša slovenska knjiga za otroke in leta 2004 ter 2011 nagrado Izvirna slovenska slikanica. Leta 2004 je bil uvrščen na častno listo IBBY - IBBY Honour List v Cape Townu. Deluje na področju umetniškega animiranega filma, vizualnih komunikacij, stripa in ilustracij. Od decembra 2015 do februarja 2016 je imel v Mestni galeriji Ljubljana pregledno razstavo. Živi in ustvarja v Hruševem.

www.fran.si

veliko predlogov za slovenske ustreznice tujk, uporabniki opozarjajo na besede, ki se že uporabljajo, a so še redke in jih še ni v slovarju, predlagajo pa tudi povsem nove besede za nove ali stare pojme. Največ je predlogov za slovenske ustreznice tujk. Med njimi so odprajnica za outlet, telogradniški za bodibilderski, čezmerek za

tak mimosvet, " je ponazorila Simona Klemenčič. Med takšnimi besedami sta tudi tekočnost (primer: dobrega govorca odlikujeta razločna izgovarjavanja in tekočnost govora) in zamestje za angleško oz. izvorno nemško besedo hinterland, ki ni niti predmetje niti primestje niti obmetje. Med novimi besedami za obstoječi pojem pa je denimo pručnik namesto

Slovar novejšega besedja. Kot je poudarila, je vloga inštituta, da besede ponudi govorcem oz. da posreduje med tistim, ki jo je predlagal, in med tistimi, ki bi jo morda uporabili.

Do slovarja je še dolga pot in je povsem v rokah uporabnikov. Če bi se, denimo, nova beseda seznanek začela uporabljati namesto sedanjega brifinga, bi čez čas frek-

Kratke

Izjemen uspeh Andrejke Možina

Andrejka Možina, znana tržaška glasbenica, odlična pevka in tudi skladateljica je minuli teden prejela 2. nagrado na skladateljskem tekmovanju v Nemčiji s skladbo A song for Gabriel za kitarski orkester. Naziv tekmovanja je Eighth international composition contest "La Mancha guitars". Poleg denarne nagrade je predvidena tudi izdaja skladbe

pri založbi D'Oz v Kanadi.

To isto skladbo, sicer v priredbi za violončele, bodo tudi zaigrali na Cello Party-ju v maju.

V nedeljo 21.5. ter v ponedeljek, 22. maja, popoldne, bo namreč delavnica za improvizacijo s čelistko Tomeko Reid, ki je namenjena vsem godalcem. Zahteva se dobro tehnično znanje inštrumenta, izkušnje z improvizacijo pa niso nujne. Delavnico organizira Glasbena šola Artemusica v Trstu z namenom, da bi ponudila klasično izpobraženim glasbenikom vpogled v različen pristop do poustvarjanja glasbe ter jih seznanila s sodobnejšimi tehnikami igranja in improvizacijo. Število udeležencev je omejeno. Udeleženci delavnice bodo nastopili v torek, 23.5. na koncertu - Cello Party-ju, ki bo ob 18.30 v dvorani Beethoven Saal na ulici del Coroneo 15. Večer bodo oblikovali Orkester violončelov, ki ga sestavljajo profesorji in učenci različnih slovenskih in italijanskih glasbenih ustanov in konservatorijev, Tržaški kvartet violončelov (Andrejka Možina, Irene Ferro-Casagrande, Maja Petrushevska, Emanuele Panizon), septet violončelov Cellostrike iz Nove Gorice ter priložnostni oktet violončelov, ki bo izvajal dve skladbi, ki jim jih je zaupal brazilski čelist Jaques Morelenbaum.

Iskreno čestitamo!

Harmonikarja SCGV Emil Komel uspešno nastopala na konservatoriju G. Tartini

V torek, 2. maja, sta se na reviji "Di concerto", ki jo organizira tržaški konservatorij Giuseppe Tartini, na kateri sodelujejo učenci tržaških javnih srednjih šol z glasbeno usmeritvijo, glasbenega liceja "Carducci-Dante" in glasbenih šol, ki imajo podpisano konvencijo s konservatorijem, predstavila harmonikarja Manuel Persoglia in Jure Bužinel, učenca SCGV Emil Komel iz razreda profesorja Mirka Ferlana.

Talentirana harmonikarja sta po kratki predstavitvi konservatorija in pozdravu direktorja profesorja Roberta Turrina uvedla drugi del revije in nastopila bodisi kot solista kot v duu. Manuel je izvedel Scarlattijevo Sonato v f molu, Jure pa Bachov Preludij in fugo v c molu. V duu pa sta odlično izvedla Khačaturjanovo kompozicijo Masquerade Waltz.

Kot omenjeno je revija, ki jo tržaški konservatorij organizira, namenjena, poleg tržaškimi javnim srednjim šolam z glasbeno usmeritvijo, glasbenemu liceju "Carducci-Dante",

še glasbenim šolam, ki imajo podpisano konvencijo z omenjenim konservatorijem. SCGV Emil Komel je edina slovenska šola, ki se je predstavila na koncertu in to že drugo leto zaporedoma. Šola Komel namreč že od leta 2012 ima podpisano konvencijo s konservatorijem, na katerem vsako leto uspešno opravljajo učenci izpite, tudi v slovenskem jeziku, bodisi instrumentov kot teoretičnih predmetov. Tudi Manuel je že polagal izpit harmonike na tem konservatoriju.

Nastop komelovcev na reviji je dokaz kakovostnega dela na šoli, ki je upoštevano in cenjeno tudi izven goriškega prostora in na višji glasbeni ravni.

Vipava / Nagrajeno tudi naše vsakodnevno vztrajanje
Priznanja Naša Slovenija 2016

Repentabski župnik Anton Bedenčič in Ribiški muzej tržaškega primorja sta med prejemniki priznanja Naša Slovenija za zgledne dosežke pri ohranjanju in uveljavljanju slovenske kulturne in naravne dediščine. Med devetimi nagrajenci za leto 2016 pa jih je še nekaj, ki so tesno povezani z našo narodno skupnostjo.

Društvo za ohranjanje in uveljavljanje slovenske kulturne in naravne dediščine Kultura - Natura Slovenija, katerega duša je Slavko Mežek iz Kroke, je namreč s podelitvijo priznanj 6. maja v Kulturnem domu v Vipavi ponovno potrdilo svojo zavezanost utrjevanju skupnega slovenskega prostora. Njegova najbolj znana dejavnost je prirejanje poučnih izletov med Slovenci v Italiji, Avstriji, Madžarski in Hrvaški pod skupnim naslovom (Ne) znano zamejstvo. Takih obiskov je Slavko

nagovori nagrajencev ali njihovih zastopnikov.

V kategoriji ohranjanja kulturne dediščine je bil nagrajen projekt Zbor zbirk, Kulturna dediščina v zbirkah med Alpami in Krasom, ki je v primorskem čezmejnem prostoru ovrednotil ali uredil ter povezal kar 34 zasebnih, društvenih in občinskih muzejskih zbirk. Nagrado je prevzela skupina sodelavk iz Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici, v dvorani pa je bila tudi kulturna delavka v Benečiji Živa Gruden z možem.

Saša Avsenik je prevzel priznanje za fenomen slovenske narodnozabavne glasbe družine Avsenik iz Begunj na Gorenjskem.

V kategoriji raziskovanja in uveljavljanja kulturne dediščine so bili trije nagrajenci. Mnogostranska etnologinja, literarna zgodovinarica in univerzitetna profesorica Marija Stanonik je priznanje

ke slovenskih folklornih pripovedi Glasovi, ki je dosegla že okoli 50 knjig.

Ob 50-letnici oddaje Radia Slo-

osveščanje. Priznanje je prejel Katoški dom prosvete Sodalitas v Tinjah, katerega duša je duhovnik Jože Kopeinig. Zastopala ga

Predsednik društva Kultura - Natura Slovenija Slavko Mežek izroča priznanje podpredsednici Ribiškega muzeja tržaškega primorja Veri Tuti Ban (Foto: Peter Cvelbar).

venija Slovenska zemlja v pesmi in besedi je nagrado dvignila urednica Simona Moličnik s sodelavcema.

Geograf Klemen Klinar pa je bil nagrajen za projekt Kako se pri vas reče? Gre za zbiranje in oživiljanje hišnih imen na Gorenjskem, ki je zajelo že 87.000 domačij.

Tretja kategorija: zasluge posameznikov in organizacij. Priznanje sta prejela vedno bolj uveljavljeni Ribiški muzej tržaškega primorja iz Križa, ki ga je zastopala podpredsednica Vera Tuta Ban, in arhitekt Stojan Lipolt, ki si v Divači in okolici 30 let prizadeva za ohranjanje kraške stavbne dediščine.

je kulturna in turistična vodnica Ivanka Starman iz Špitala ob Dravi.

Za več kot 40-letno versko, vzgojno in kulturno delo na Tržaškem je priznanje na koncu prejel župnik in dekan na Repentabru, škofov vikar za Slovence, salezijanski duhovnik iz Ljubljane Anton Bedenčič. Ker je bil tiste dni s skupino župljanov na romanju po poteh sv. Pavla na Cipru, se je v Vipavo podala delegacija občanov pod vodstvom župana Marka Pisanija, ki je tudi prevzel priznanje in izrazil župnikovo zahvalo ter veselje nad pozornostjo do zamejstva ter prijetnim druženjem v Vipavi. Slednje se je nadaljevalo v škofijskem Dijaškem domu, nato pa še na obli-

Repentabski župan Marko Pisani prevzema priznanje za župnika Antona Bedenčiča (foto: Peter Cvelbar).

Mežek pripravil že okoli 600.

Posebna komisija, ki jo je vodila koroška jezikoslovka Herta Laussegger, je med 17 predlogi za sedmo podelitev priznanj izbrala devet nagrajencev, porazdeljenih v štiri vsebinske kategorije. Ob moralnem priznanju so prejeli tudi umetniško keramiko lončarke Barbe Štemberger Zupan.

Prisrčno prireditelj je uvedel mešani zbor Škofijske gimnazije Vipava pod vodstvom Mete Praček. Nastopila pa je tudi manjša skupina samih fantov - gimnazijcev. Kasneje so stopili na oder še godci in plesalci Folklornega društva Vipava.

Po nagovorih Slavka Mežka in Herte Laussegger se je začelo branje utemeljitev in izročanje priznanj, povezano s kratkimi

Mešani pevski zbor Škofijske gimnazije Vipava pod vodstvom Mete Praček (Foto: Peter Cvelbar).

prejela predvsem kot pobudnica in urednica monumentalne zbir-

In še dve nagradi v četrti kategoriji: izobraževanje, usposabljanje,

sku krajevnih znamenitosti.

ij

Slovensko narodno gledališče v Novi Gorici

Umrla je igralka Mira Lampe Vujičić

Po hudi bolezni se je v 67. letu poslovila upokojena gledališka igralka Mira Lampe Vujičić, so sporočili iz Slovenskega narodnega gledališča (SNG) Nova Gorica. Kot so zapisali, je igralkino srce živel za gledališče, v njihovih srcih pa bo živela še naprej. Igralka Mira Lampe Vujičić, po rodu Idričanka, je 40 let ustvarjala na novogoriškem odru kot eden od stebrov ansambla v Primorskem dramskem gledališču oziroma SNG Nova Gorica. Prve igralske izkušnje si je pridobila po končani gimnaziji, ko je dve sezoni igrala v

Slovenskem stalnem gledališču v Trstu. Nato se je odločila za študij igre na Akademiji za gledališče, radio in televizijo v Ljubljani. Po zaključku študija na akademiji je honorarno delala v Mariboru, v sezoni 1976/1977 pa se je zaposlila v novogoriškem gledališču, kjer je do upokojitve jeseni 2016 oblikovala več kot 90 "pretanjenih, psihološko poglobljenih in

prepričljivih igralskih kreacij, ki so podpirale razvoj gledališča in njegovo uveljavitev v širšem prostoru". Mira Lampe Vujičić je za svoje delo prejela številne nagrade in priznanja - dve Borštnikovi nagradi za igro, Severjevo nagrado, skupaj s soigralci

Bronasto vrtnico za ansambelsko igro na prvem Goriškem srečanju gledališč Alpe Jadran in Bevkovo nagrado, priznanje novogoriške občine za umetniške dosežke. Mira Lampe Vujičić je sodelovala tudi pri številnih radijskih igrar in oblikovala vrsto vlog na filmu in televiziji.

Ob upokojitvi leta 2016 je v pogovoru o svojem delu povedala: "Spreminjajo se načini uprizorjanja, režijski pristopi, scenografije... Igralec pa mora, če želi dobro opraviti svoje delo, prehoditi enako pot, kot jo je moral pred desetletji in zagotovo tudi v bolj oddaljeni preteklosti. Čas pri tem nima posebne vloge".

- Daljši zapis o pokojni igralki je na spletni strani Novega glasa.

Kratke

Visoke uvrstitve naših šahistov na šolskem državnem prvenstvu

Od 4. do 7. maja je v kraju Montesilvano v Abrucih potekala državna faza šolskega šahovskega prvenstva, ki so se ga udeležile tudi mnoge ekipe slovenskih šol. Šahisti so si priborili pravico do nastopa na državnem finalu z dobrimi uvrstitvami v pokrajinski in nato v deželni fazi, kajti na državno prvenstvo so se uvrstile prve tri ekipe iz vsake kategorije.

Med slovenskimi šolami so nekatere, ki se že več let redno uvrščajo na državno prvenstvo, letos je to prvič uspelo tudi osnovnošolkam in srednješolkam z Dvojezične šole v Špetru. Tudi v državno fazo slovenski dijaki niso šli samo na izlet, saj so v močni konkurenci dosegli kar nekaj uvrstitev med prvih deset.

V osnovnošolski konkurenci so se borili fantje iz Zgonika, ki so osvojili 29. mesto, v ženski pa njihove zgoniške sošolke, ki so osvojile 20. mesto, in učenke dvojezične šole v Špetru, ki so osvojile 17. mesto. Posebno se je izkazala Margherita Pozzati iz Špetra, ki je osvojila 6 točk in bila 2. na drugi šahovnici. Srednješolce so letos razdelili v dve kategoriji: posebej so se borili dijaki, ki obiskujejo 1. razred srednje šole (dečki) ter tisti, ki obiskujejo 2. in 3. (kadeti). Med deklicami so odlično 6. mesto dosegla dekleta iz Doberdoba, pri katerih se je najbolj izkazala Jasna Breclj, ki je na 2. šahovnici zmagala vse dvoboje in bila tudi najboljša posameznica na svoji šahovnici. Med kadeti pa so fantje Večstopenjske šole Opčine osvojili 19. mesto, dijaki Dvojezične šole iz Špetra pa 42. V konkurenci kadetinj so srednješolke Večstopenjske šole Opčine osvojile odlično 6. mesto. V višješolski konkurenci so naraščajniki šole Gregorič dosegli 23. mesto, naraščajnice Prešerna pa so prvenstvo zaključile na 19. mestu. Pri njih se je najbolj izkazala Veronika De Luisa, ki je v 7. tekmi dosegla prav toliko točk in bila najboljša na svoji šahovnici. V kategoriji mladincev je v konkurenci moških in mešanih ekip 8. mesto osvojila ekipa Stefana, prav tako so 8. mesto osvojili v ženski konkurenci dekleta iz šole Prešerna, fantje iz šole Zoisa pa so pristali na 25. mestu. Od teh velja omeniti Elio Riccobona, ki je na 2. šahovnici osvojil 1. mesto brez izgubljene tekme. Na prvenstvu ni manjkalo niti časa za izlet, slovenski šahisti so si skupaj s spremljevalci ogledali prijetno mesto Penne in bližnji naravni rezervat. Kot vedno so se med šahovnicami spletla tudi nova prijateljstva. Kot zanimivost naj omenim, da je turnir podrl Guinnessov rekord v okviru šolskih turnirjev, kajti na državnem turnirju v Montesilvanu pri Pescari je istočasno igralo kar 1616 mladih šahistov iz vse Italije. / Urška Petaros

Obisk vernikov s Katinare na grobu nekdanjega župnika

Slovenski verniki s Katinare in od sv. Vincencija v Trstu so v Ljubljani obiskali ameriškega rojaka patra Rafka Ropreta, ki je veliko let skrbel za slovensko službo božjo, ter so ostali sedaj brez slovenskega duhovnika. Pater je daroval sveto mašo v cerkvi Vseh Svetih na Žalah, kjer so ga sprejeli. Na grobu nekdanjega katinarskega župnika Huberta Leilerja so položili rdeče nageljne. Leta 1931, po smrti bazoviških junakov, je poklical na Katinaro Toneta Kralja, ki je cerkev obdal v

mogočni Križev pot slovenskega naroda. Bil je velik narodnjak, antifašist in antinacist, saj se je moral umakniti tudi pred Nemci z Golnika. V Ljubljani pa je padel pod vedevejskimi streli kot prvi duhovnik, žrtev revolucije na Slovenskem. S patrom Ropretom so se Tržačani nato podali v Kostanjevico na Krki, kjer so se poklonili Tonetu Kralju in si ogledali stalne rezstave Toneta in Franceta Kralja, Franceta Goršeta in Božidarja Jakca. Tako so sklenili večletni niz obiskov cerkva, ki jih je poslikal Tone Kralj, v ta romanja pa so vključili tudi cerkvene poslikave Avgusta Černigoja, Lojzeta Spacala in Zorana Mušiča.

Knjižnica v Kozini

Pravljice za barve in sence Matjaža Hmeljaka

Tržaški umetnik Matjaž Hmeljak je v knjižnici na Kozini, po daljši pavzi postavil na ogled svoje računalniške grafike, ki jih je zbral pod naslovom "Pravljice za barve in sence". Na njegova dela je bila pozorna vodja knjižnice Patrizija Dodič, ki tenkočutno zaznava ustvarjalno bogastvo umetnikov in jim odpira vrata, da ga lahko delijo z obiskovalci. Hmeljakova dela, ki jih je mogoče videti na razstavi, imajo kot simbol življenjske moči narave v središču postavljena drevesa iz naših krajev. Avtor še do-

daja, da predstavljajo junake šee ne napisanih pravljic in zgodb, ki jih lahko obiskovalec sam sestavlja. Hmeljaka je predstavil rojak, likovni umetnik Deziderij Švara, s katerim ga družijo umetniška sredina tržaškega kulturnega društva za umetnost KONS. Posebnost te umetniške zvrsti je, da posamezna grafika nastane s programiranjem. Hmeljak si najprej zamisli in skicira podobo, potem pa razvije računalniški program - algoritem (programski jezik Fortran, Pascal, C++) in natisne grafiko. Avtor Hmeljak ima za seboj že

bogato ustvarjalno pot, ki se je začela ob duhovnem vodstvu Avgusta Černigoja ter sodelovanju z Edijem Zajcem v sedemdesetih letih. Zajc ga je opozoril na zmoglosti računalniškega programiranja za ustvarjanje grafik že davnega leta 1970, to je še pred časom današnjih zmogljivih in širokim množicam dostopnih računalnikov. Hmeljak je vse od leta 1985 priredil že več kot 20 samostojnih razstav v Italiji, Sloveniji, Avstriji in ZDA oziroma sodeloval pri več kot 40 skupinskih razstavah v Italiji, na Nizozemskem, na Hrvaškem, v Avstraliji,

Avstriji, Nemčiji, Bolgariji, Sloveniji in Japonski. Leta 2013 je prejel nagrado UAA Award na Ja-

ponskem. O načrtih Hmeljak skromno dodaja, da svoja dela z veseljem po-

kaže. Razstava na Kozini pa bo odprta do 31.5.2017.

jba

Občinske volitve v Občini Devin Nabrežina 2017

Liste levosredinske koalicije v podporo Mitje Ozbiča

V prejšnjih dneh so partnerji levosredinske koalicije določili kandidate posameznih list v podporo izvolitve odvetnika Mitje Ozbiča za župana Občine Devin Nabrežina. Občinske volitve bodo v nedeljo, 11. junija 2017. Ozbiča podpirajo Demokratska stranka, Stranka komunistične prenovitve in lista Insieme - Skupaj, ki je sicer izraz več komponent: stranke Slovenske skupnosti, Stranke italijanskih socialistov, gibanja Občanov za Devin

Nabrežino (Cittadini per Duino Aurisina) in nekaterih neodvisnih kandidatov. Lista Insieme - Skupaj se predstavlja volivcem tudi s svojim simbolom, v katerem izstopajo nekateri markantni elementi devinsko-nabrežinskega ozemlja: stiliziran stolp devinskega gradu, oboki železniskega

viadukta, med tema pa val kot izraz obmorske duše kraške občine. Skupna lista šteje 16 kandidatov, med temi je sedem žensk. Nosilec je Igor Gabrovec, deželni tajnik stranke Slovenske skupnosti in podpredsednik Deželnega sveta.

Vse tri liste in ostali kandidati levosredinske koalicije so bili uradno predstavljeni v sredo, 10. maja, ob 19. uri v Mavhinjah na osmici družine Pipan-Klaric. Že prejšnje dni so bili Ozbičevi podporniki s polno paro dejavni na občinskem ozemlju. Zbirati so namreč začeli podpise občanov v podporo listi Insieme - Skupaj (po tem urniku: od 8.30 do 9.30 v Devinu - na trgu pred gradom, od 9.30 do 10.30 v središču Sesljana in od 10.30 do 11.30 v Nabrežini pred Kulturnim domom / Kavarna Gruden).

Ricmanje

Praznovanje čudežne svetilke

V Ricmanjih se je 1. maja pričel teden praznovanja čudežne svetilke, ki ga prireja župnija in škofijsko svetišče sv. Jožefa delavca. Dolga leta je češčenje te čudežne svetilke šlo v pozabo. Pokojni ricmanjski župnik g. Angel Kosmač je v knjigi Ricmanje včeraj in danes glede te svetilke zapisal: ko je prenehalo obdobje pogostih pojavov kužnih bolezni, je pričelo češčenje sv. Jožefa zavetnika umirajočih upadati. "Tedaj je Bog sam nenavadno in čudežno posegel vmes... izbral je neznatno vasico v tržaškem Bregu, da bi med vernimi prebivalci vžgal luč vere, po smrti pa luč slave in večne sreče". (str. 47) To se je dogajalo v prvih mesecih leta 1749, ko se je že pozabljen in zaprašena svetilka pred stranskim oltarjem sv. Jožefa nenadoma prižgala in kljubovala s svojo skrivnostjo vsem kritičnim posegom v odkrivanju objektivne resnice. Uvod v to praznovanje čudežne svetilke so bile pete litanije v čast Materi Božji. Po pozdravnem dvojezičnem nagovoru

župnika Roza Paliča se je pričelo slovesno bogoslužje s pesmijo Sveti Jožef F. Venturinija, ki ga je vodil škofov vikar g. Anton Bedenčič. Z njim sta somaševala g. Palič, duhovnik Marijo Varga in bogoslovca. Slovensko mašo F. Venturinija in druge mašne pesmi je pod

Sv. Jožefa in njegovo življenjsko zgodbo, ki je malo ali skoraj nič zabeležena. Čeravno je kar nekajkrat rešil Devico Marijo in Jezusa iz težav, in v preganjanju zaradi hudobije Heroda. Slovesna daritev se je sklenila s pesmijo Marija majnik gre čez trate in Razveseli se

vodstvom dirigenta Edija Raceta ob orgelski spremljavi Marije Šturman pel zbor ZCPZ iz Trsta. Berilo je prebral Aleksij Pregarc. V homiliji se je g. Bedenčič navezal na poklic

Kraljica. Župnik g. Palič je povabil prisotne v prireditveno dvorano na ogled razstave dveh istrskih umetnikov samoukov, Jadranke Horvat, ki izdeluje posebne sveče,

Splitu, na Reki in drugih krajih. S prijetno družabnostjo se je zaključil ta prvi dan praznovanja čudežne svetilke v Ricmanjih.

Pavel Vidau

OPČINE Predavanje: dr. Miha Kramli in dr. Bernard Špacapan

O kemični in nekemični zasvojenosti

V četrtek, 20. aprila, je bilo v prostorih društva Finžgarjevega doma na Opčinah še predzadnje letošnje predavanje iz ciklusa *Za kvaliteto in polnost življenja v vseh starostnih obdobjih* (nasveti za dobre vsakodnevne izbire). Pred polno dvorano sta tokrat spregovorila izvedenca na področju odvisnosti ali, bolje rečeno, zasvojenosti, Miha Kramli in Bernard Špacapan. Dr. Miha Kramli je specializiran terapevt, diplomirani teolog in vodja ambulate za boleznih odvisnosti, ki se prvenstveno ukvarja s težavami, ki so posledica nekemičnih odvisnosti; dr. Bernard Špacapan pa je psihiater in nekdanji vodja (saj je sedaj uradno v pokoju) službe za zdravljenje alkoholikov in zasvojencev z mamili. Gosta sta spregovorila o zelo perečem problemu današnjega časa, bodisi med mladino kot nekaterimi odraslimi: o kemični in nekemični zasvojenosti.

Dr. Špacapan je razložil, da danes ločujemo dve vrsti zasvojenosti, odvisnosti od snovi (ki kemično vplivajo na počutje) in odvisnosti od določenih obnašanj, katerim se bolniki ne morejo upreti, saj prinašajo nekakšen kratkotrajen

užitek. Obe vrsti zasvojenosti pa imata popolnoma enake bolezenske učinke na ljudeh, enako škodujeta zdravju in poškodujeta možganske celice. Vsaka odvisnost je predvsem psihični problem, ki se spremeni v zasvojenost in ga zato moramo zdraviti kot takega. Svoj poseg je nadaljeval z najrazličnejšimi podatki o alkoholikih in raznih mamilih, tudi glede na zgodovinsko uporabo

pogubno za nekatere ljudi, ki so še posebno ranljivi in iščejo lažje rešitve svojih problemov. Dr. Kramli je zbranim poslušalcem predstavljal nevarnosti nekemičnih zasvojenosti, ki so bile nekoč bolj marginalen problem. Z novo tehnologijo, internetnim medmrežjem in elektronskimi igricami nasploh pa je virtualni svet postal res nevaren za marsikoga, ki si želi bega iz realnosti.

psihoaktivnih snovi, saj so bile nekoč omejene in so jih uporabljali tudi v zdravstvene namene, medtem ko danes ni več tako. Družba izredno vpliva na odnos do takih snovi, saj jih danes nekako toleriramo, kar pa je lahko

Sem ne prištevamo le iger na srečo, ampak odvisnost od vseh virtualnih resničnosti, ki nas oddaljujejo od sedanjosti. Še posebno na otroke imata zelo negativne posledice prevelika izpostavljenost in uporaba elektronskih igr

in pripomočkov, saj jim omejuje ta abstraktno razmišljanje; celo lastna vest in avtonomna presoja sta krepko zaostali pri otrocih, ki pretiravajo z uporabo elektronske tehnologije.

Predavatelja nista samo naštevata nevarnih učinkov določenih odvisnosti, izpostavila sta tudi določene načine, kako bi lahko lažje obranili otroka pred nevarnimi navadami. Do šestega leta starosti bi moral otrok že imeti dovolj meja in bi lahko nato sam razlikoval, kaj je prav in kaj narobe, tako da moralno dejanje že postane avtomatizem. Določenih stvari otroku ni treba razlagati, nekatera dejstva morajo biti kot aksiom v matematiki: tako je in konec! Danes vzgojitelji na to žal večkrat pozabljajo in torej razvijajo naraščaj. Otroci imajo pravice, a tudi dolžnosti; ne smemo podcenjevati svojih otrok, avtoriteta največkrat pripomore, da bodo imeli kot odrasli določeno pozitivno samopodobo.

Kot običajno je bilo na koncu predavanja dovolj časa tudi za vprašanja publike, ki se je zelo aktivno odzvala in predavateljem postavljala celo vrsto zanimivih vprašanj. Tematika pa je tako obširna in raznolika, da ni bilo mogoče, da bi odlična strokovnjaka razblinila dvome in probleme vseh poslušalcev. Marsikdo pa je izvedel marsikaj zanimivega in neslutenege glede nevarnosti, da določene odvisnosti privedejo do patološke zasvojenosti.

Mitja Petaros

In memoriam

Nada Martelanc je bila izjemna osebnost

Dne 7. aprila 2017 je v Domu za starejše občane Jeralla na Padričah umrla karizmatična barkovljanska slovenska učiteljica in znana večplastna javna prosvetno-kulturna in verska delavka Nada Martelanc. Dosegla je častitljivo starost 93 let. Rodila se je dne 20.7.1923 v Šentrupertu na Dolenjskem, materinem rojstnem kraju. Njen oče Barkovljan Angel Martelanc starejši je kot zaveden Slovenec, po prvi svetovni vojni, emigriral v Jugoslavijo in se z družino naselil v Dalmaciji. Tako je tudi Nada kot otrok skupaj z mlajšo sestro Vero in bratom Angelom doživela begunsko izkušnjo. Po drugi svetovni vojni se je celotna družina vrnila v očetov rojstni kraj v Barkovlje in se tu aktivno vključila v slovensko skupnost.

Nada je v Ljubljani obiskovala slovensko učiteljsko in tam ob koncu vojne diplomirala. Po prihodu v Trst leta 1945 se je takoj vključila v slovenski šolski sistem in do upokojitve leta 1982 vestno opravljala svoj življenjski poklic učiteljice: najprej na zahodnem Krasu (Prosek, Devin, Nabrežina), potem za dolga obdobja na osnovni šoli v svojih Barkovljah (v letih 1949-1962 in 1972-1981).

V 35-letnem poučevanju na osnovni šoli je prispevala k vzgoji velikega števila otrok. Njeni učenci in njihovi starši še zdaj ne štedijo s pohvalami do svoje "gospodične učiteljice".

Bila je poklicno globoko podkovana, široko kulturno razgledana ter blagohotno razpoložena ne samo do svojih učencev in njihovih staršev, temveč tudi do družbenega okolja, v katerega je bila vpeta. Gospodična Nada se ni omejila samo na vestno izvrševanje svojih šolskih obveznosti, ampak je bila pobudnica, mentorica in organizatorica obšolskih, pošolskih in kulturnih dejavnosti v sodelovanju s

krajevnimi društvi. Vedno so jih bile pri srcu odrske prireditve. Nada je bila globoko verna oseba. Svojo krščansko naravnost je s pristno ljubeznijo do bližnjega izkazovala v vseh življenjskih izbira, zlasti z vključevanjem v slovenske verske organizirane skupnosti. Po svojem prihodu v Trst se je takoj pridružila v obstoječo Marijino družbo v Rojanu, kjer je z mladostnim navdušenjem sodelovala pri pobudah te organizacije. Še zdaj se starejši Rojanci

spominjajo njenih igralskih nastopov na odrskih prireditvah v Marijinem domu. Največ svojih življenjskih energij pa je Nada posvetila slovenski Vincencijevi konferenci v Trstu. Bila je med ustanoviteljicami te hvalevredne dobrodelne organizacije, ki je v Trstu nastala dne 8. januarja 1947 v prostorih cerkve Sv. Antona novega. Prvi odbor so sestavljale: predsednica prof. Laura Abrami, tajnica Nada Martelanc, blagajničarka Lilijana Furlanič. Nada je v naslednjih letih pripomogla k ustanovitvi krajevne sekcije Vincencijeve konference v Barkovljah. Tu in v centralnem mestnem odboru Vincencijeve konference je bila dejavna z dušo in telesom, dokler ji moči niso

latu, Ovaru, Comegliansu, Paularu. Skrbela je zlasti za pridobivanje zanesljivih voditeljev, vzgojiteljev, spremljevalcev in drugega osebja, kar ni bilo preprosto, saj je v vsem obdobju šlo skozi te kolonije okrog 7.000 otrok! Svoje poklicne in kulturne sposobnosti je Nada izkazala tudi pri slovenski tržaški radijski postaji, kjer je sodelovala pri številnih odmevnih oddajah "Radio za šole".

Njen "konjiček" pa je bilo stalno časnikarsko poročanje v Katoliškem glasu in pozneje v Novem glasu o šolskem, obšolskem in društvenem kulturnem delovanju ter o delovanju slovenske Vincencijeve konference.

V osebnih odnosih je Nada negovala z vso ljubeznijo prijateljske vezi. Z doma Jeralla je ob vsakem Božiču in vsaki Veliki noči, tudi zadnji, s svojimi občutenimi dopisi voščila prijateljem. Ko sem Nadinega brata Angela vprašal, katere njene značajske značilnosti in vrline naj bi v tem kratkem zapisu omenil, je na prvo mesto postavil Nadino naravno dobrosrčnost in dobrohotnost, tako do družinskih članov, kot tudi do vsakega človeka, zlasti do ljudi v potrebi: ljubila je svojega bližnjega več kot samo sebe. Največjo ljubezen pa je izkazovala svojim učencem.

In, zanimivo, brat je omenil tudi njeno mladostno navdušenje nastopanje na odrskih deskah! Vsi, ki smo Nado poznali, se lahko strinjamo z bratovim mnenjem o svoji sestri: Nada je bila res dober človek! Za vse dobro, kar je Nada naredila za svojega bližnjega in za našo skupnost, naj ji Bog obilno povrne.

Ivan Buzečan

Obvestila

Slovensko dobrodelno društvo bo imelo v četrtek, 11. maja, redni občni zbor na svojem sedežu v ul. Mazzini 46 v Trstu. Prvo sklicanje bo ob 17.30, drugo pa ob 18. uri.

Založba Mladika vabi v petek, 12. maja, na predstavitev pesniške zbirke **Majde Artač Sturman " (O) graditi srečo "**. Predstavila jo bo prof. Vilma Purič, glasbeni utrinek bo poklonil gojenec z Glasbene matice. V Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu 7. Začetek ob 18.30.

Vincencijeva konferenca vabi člane, sodelavce in prijatelje na **občni zbor** v petek, 19. 5. 2017, ob 16. uri, v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3, 1. nad.

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov – Gorica pripravljamo projekt Opera omnia Mirka Fileja.

Vse, ki ste ga poznali, sodelovali z njim pri katerem projektu ali zboru, naprošamo, ali bi nam lahko posredovali fotografije ali partiture in tako pripomogli k boljši uresničitvi projekta. Za dodatne informacije: 048131817, zcpz.go@gmail.com.

Klub prijateljstva – Vincencijeva Konferenca in Društvo slovenskih izobražencev vabita na ekskurzijo "Ogled poslikav Toneta Kralja" (Slivje, Hrenovica, Avber, Lokev), ki jo bo vodil dr. Egon Pelikan, avtor knjige "Tone Kralj in prostor meje", v četrtek 8. junija; odhod ob 8.30 s t. Oberdan, s postankom na Opčinah - info in prijave zvečer na tel. 040 225468

in tel. 347 1444057 (Vera).

Darovi

Za cerkev v Bazovici darujejo nonoti ob krstu **Elia Križmančič** 20 evrov.

Odborniki društva in pevci cerkvenega zbora pri sv. Ivanu izrekamo FARI ČOK in njenemu bratu IGORJU iskreno sožalje ob smrti dragega očeta

EMILIA ČOKA

KULTURNO DRUŠTVO MARIJ KOGOJ
CERKVENI PEVSKI ZBOR
SVETOIVANSKA VERSKA SKUPNOST

Pred dnevi je posnel svojo izvirno radijsko igro o Abrahamu naš član

MITJA PETAROS

Želimo mu še mnogo ustvarjalnih let, osebnega in poklicnega zadoščenja, pa tudi veliko skupnega umetniškega snovanja.

VSI PRI RADIJSKEM ODRU

300-letnica Marije Terezije

Bolzonello in Torrenti sta predstavila niz prireditev

300-letnico rojstva avstrijske cesarice Marije Terezije bo obeležila tudi Dežela Furlanija Julijska krajina, ki je v sodelovanju s Srednjeevropsko pobudo (SEP) pripravila niz dogodkov. Javnosti so jih predstavili na novinarski konferenci na sedežu deželne vlade ob navzočnosti podpredsednika Sergia Bolzonella, odbornika za kulturo Giannija Torrentija in župana Občine Trst Roberta Dipiazzze. "Ne bomo pogrevali nostalgije, ampak želimo postaviti v ospredje vizionarstvo Marije Terezije, ki je uvidela potencial Trsta", je dejal Bolzonello. Zato bo 13. maja, ravno na cesaričin rojstni dan, deželna vlada na svojem sedežu v Trstu gostila jutranjo okroglo mizo na temo Geopolitična vizija in modernost Marije Terezije. Udeležila se je bo kopica razpravljavcev iz Italije, Hrvaške in Avstrije. Moderator bo odgovorni urednik tednika Espresso Tommaso Cerno, sklepno razmišljanje pa bo podala predsednica FJK Debora Serracchiani. Popoldan na Pomorski postaji pa bo novinar in esejist Paolo Mieli predaval o liku avstrijske cesarice.

Pokrovitelja obeh dogodkov sta Unesco in Občina Trst. Slovesnemu 13. maju bo sledila še kopica drugih dogodkov, za katere so dali pobudo SEP, tržaška občina, krajevna univerza in zavod za spomeniško varstvo. Na srečanju za novinarji pa so največ besed namenili razstavi, ki bo na ogled v Skladišču idej od 6. oktobra do februarja 2018 z naslovom "Marija Terezija in Trst. Zgodbe in kulture mesta in njegovega pristanišča". "Dogodki, ki smo jih pripravili ob tem jubileju, bodo osvetlili predvsem ekonomski in politični vidik 18. stoletja", je pojasnil Torrenti. "To je bil čas, ko je nastal moderni Trst, razvilo se je pristanišče, začela se je zavarovalniška dejavnost in še marsikaj drugega. Lik Marije Terezije želimo raziskati skozi te strokovne vidike, ne pa zgolj površinski". Vsi dogodki bodo odprti za javnost, z izjemo jutranje okrogle mize prihodnji teden, ki jo bo mogoče spremljati le ob predhodni prijavi in do zapolnitve mest. Prijave zbira Srednjeevropska pobuda (confirmation@cei.it ali 0407786748).

ARC/PV

Revija Domovina

O medijih in današnji družbi

Domovina. je, spletni medij konservativnejših vrednotnih in ekonomsko liberalnih izhodišč, je v sredo, 19.4., v Ljubljani pripravil prvo srečanje donatorjev, podpornikov in ustvarjalcev Domovine. je.

Štirje govorci so spregovorili o

širši družbeni medij. Ta je kasneje dobil obraz in stas – Domovina. je in je danes prostor za ideje in novice, ki v medijski mainstream sicer ne pridejo.

“Kdor je dovolj nor, da misli, da bo kaj spremenil, to na koncu tudi spremeni”, je z besedami Steva Jobsa svojo vero v to, da

ve, verodostojnejše projekte: “Internet je pogosto orodje tistih na šibkejši poziciji, ki nimajo kapitalnega in političnega zaledja, da bi ustvarili neki močan osrednji medij, lahko pa z njegovo viralno naravo dosežejo zelo veliko število bralcev” je dejal in sklenil v veri, da je podpora Domovini tudi podpora misli, idejam in vrednotam, ki prej v javni sferi niso imele svojega mesta.

Ločevanje novic od komentarjev, neonesnaženost z oglasi... Predsednik Združenja novinarjev in publicistov, Tino Mamič, je v razpravi o iskanju resnice v medijih pozval predvsem k aktivni vlogi pri spremembi medijske scene, ki smo ji priča v Sloveniji.

“Mediji so glavna cokla slovenske demokracije, pravosodja in gospodarstva. A to lahko spremenimo državljanji sami”, je dejal in pozval k podpori projektov, ki prinašajo pluralnost. Poudaril je tudi razliko med Domovino in drugimi medi-

ji. Kot medijska novost je prejemnica Meškove nagrade namreč izjema predvsem v tem, da jasno ločuje med novico in mnenjem, hkrati pa je tudi medij, neonesnažen z oglasi.

Pravo - mediji - občestvo: Pomen medijev za demokracijo

Bivši predsednik ustavnega sodišča mag. Miroslav Mozetič pa je v nagovoru Trikotnik pravo, mediji, občestvo spregovoril o vlogi medijev v demokratični družbi in skozi pretekle odločbe Ustavnega sodišča poudaril pomen svobode izražanja.

“Svoboda tiska je eden ključnih pogojev za učinkovito demokratično ureditev. Svoboden tisk pa naj bi pomagal oblikovati nepristransko informirano javnost ter zagotavljal učinkovito delovanje politične opozicije”.

Ob koncu uradnega dela dogodka je urednik predstavil tudi ožjo novinarsko ekipo, tej pa je sledilo prosto druženje med ustvarjalci in podporniki Domovine.

Sloveniji, medijih in pravu, družabni del pa je bil namenjen skupnemu druženju ustvarjalcev in podpornikov medija, izmenjavi mnenj, pogledov na poslanstvo Domovine in njen doprinos k slovenski družbeni realnosti..

“O domovina, ko te je Bog ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama in je rekel: ‘Tod bodo žive, li veseli ljudje!’”, je besede Ivana Cankarja v uvodni nagovor doživeto umestila voditeljica in povezovalka dogajanja Darja Ovsenik. K besedi je prvega povabila direktorja zavoda iskreni.net, Igorja Vovka.

Temelji Domovine: neodvisnost, prodorna ekipa, potencial interneta

Vovk se je v nagovoru z naslovom Čas je za spremembe – Internet kot priložnost, najprej ozrl na preteklost, nastanek medija Iskreni.net in na kratko pojasnil, kako je znotraj družinskega zavoda zorela ideja za tudi

medij prinaša tudi družbene spremembe, izrazil direktor.

“Domovina bo še naprej temeljila na neodvisnosti, na prodorni ekipi in na potencialu, ki ga ponuja internet”, je sklenil.

Podpora Domovini je tudi podpora misli, idejam in vrednotam, ki prej v javni sferi niso imele svojega mesta

Urednik Domovine Rok Čakš je v svojem nastopu pogledal na moč spletnega medija ter spregovoril o (zlo) rabi fake news in post-truth poročanja. Izhajajoč iz reka ruskega novinarja Jasena Zasurskija “Novinar mora ljudem pomagati situacijo razumeti, ne pa ponavljati propagandnih trditev”, je s pomočjo primerov iz osrednjih slovenskih medijev pojasnil, zakaj ti izgubljajo na verodostojnosti in zaupanju ljudi ter zakaj za vzpon lažnih novic v “družbi post-resničnosti” ni kriv (zgolj) internet.

Slednji je prej priložnost za no-

UKVE Srečanje predstavnikov krovnih kulturnih organizacij

Kulturno sodelovanje med Primorsko in Koroško

Pred kratkim je na Trbižu potekala zborovska revija, na kateri so sodelovale primorske in koroške zborovske skupine. To je ena od pomembnih pobud, ki bogatijo naš skupni kulturni prostor in prispevajo tudi k boljšemu poznavanju kulturne ustvarjalnosti med Celovcem, Trbižem, Čedadom, Gorico in Trstom. Da bi to sodelovanje še okrepili, so se 2. maja na sedežu društva Planika v Ukvah srečali predstavniki krovnih kulturnih organizacij in skupno izdelali programski načrt za bodoče delovanje. Prisotni so bili zastopniki Krščanske kulturne zveze iz Celovca, Slovenske Prosvete iz Trsta, Združenja Blanchini iz Čedadu, Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice in domačih društev Planika in Cernet. Dogovorili so se, da bodo Primorski kulturni dnevi na Koroškem prva večja prireditve, ki se bo odvijala v drugi polovici meseca oktobra in bo v desetih dnevih trajanja zajela razne kraje na Koroškem. Predstavniki primorskih kulturnih zvez so predlagali okvirni pro-

gram, ki bo predstavil najznačilnejše kulturne dejavnosti na Primorskem. Letošnje Primorske kulturne dneve bodo zaznamovali predvsem mladi, ki si želijo spoznati stanje na Koroškem in navezati medsebojne stike. Program bo obsegal otroške, mla-

tem bo zajeta celotna Primorska od Trsta do Trbiža. Seveda ne bo to edino sodelovanje, saj ostajajo že dogovorjeni nastopi naših zborov na Koroški poje in koroških zborov na Cecilijanki in Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Gledališke skupine bo-

Foto DP

dinske in odrasle dramske nastope, pevske in glasbene programe, razstave, predstavitve publikacij in še marsikaj drugega. Ob

do tudi imele priložnost, da se vključijo v abonmajske sezone na Koroškem in na Primorskem.

DP

VIPAVSKI PRIIMKI (38)

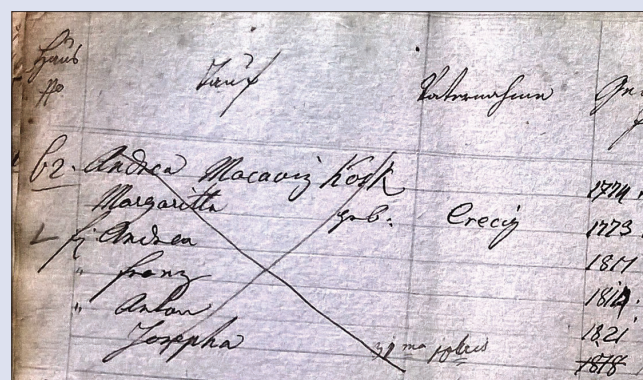
MAKOVEC

Priimek Makovec najdemo v Lokavcu, pri Stomažih, v Malih in Velikih Žabljah. Tu neke je treba iskati prvotno gnezdo tega priimka. Ni pa priimek nastal samo na tem koncu dežele, kar pomeni, da si vseh 2200 Makovcev, kolikor jih najdemo po vsem planetu, ni v sorodu. Je pa marsikateri Makovec v sorodu s kakim Makovcem, saj gre za isti priimek, ki se je skozi stoletja ustalil v teh dveh oblikah. Makovec ni le slovenski priimek, ampak tudi hrvaški in češki.

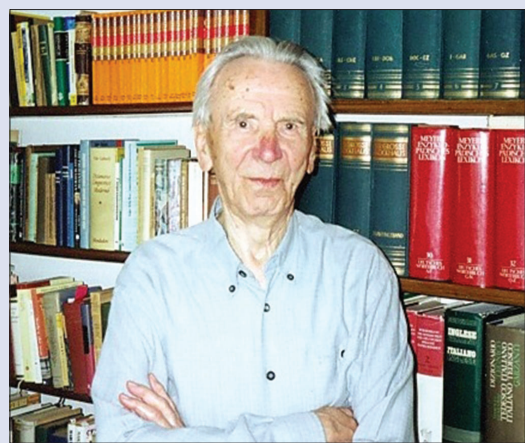
V Sloveniji živi 708 Makovcev, od tega na Primorskem 180. V Italiji jih je še 45.

Kako je priimek nastal, ni povsem jasno. Možnosti je namreč več. Najbolj preprosta razlaga je, da je prvi Makovec dobil tak naziv po lepem rdečem cvetu. Mogoče je okoli njegove hiše cvetelo veliko makovih cvetov. Ali pa je njegova žena makova semena dajala v jed.

Da bi makovo polje dalo ime kraju, iz katerega je nastal priimek, pa jezikoslovec dr. Marko Snoj dvomi. Pojasnjuje, da kraji zelo redko dobe ime na podlagi nizkega rastlinja.

Družina Makovec iz Velikih Žabelj, katere ona veja se je razširila pod Čaven. Družinsko knjigo hrani Škofjski arhiv Koper.

Fotografija Vladimira Macchija iz nemške wikipedije.

Če je priimek nastal po kraju Makole, Makovo selo ali Makovci, je bolj verjetno, da gre za izvirno poimenovanje kraja po osebnem imenu. Ena možnost je ime Makarij, ki je preko latinščine (Macarius) prišlo iz grščine (Makarios). V slovenščini bi besedo prevedli s pojmom srečen ali blažen. Torej Makarij ali Blaženko. Makovec bi v glihi viži potemtakem »prevredli« v priimek Blaženkič. Dr. Marko Snoj meni, da je večja verjetnost, če priimek povežemo s starovisokonemskim imenom Makko, iz katerega je nastalo slovansko ime Makoslav. Sinovi Maka ali Makoslava so postali Makovci.

V vipavskem narečju se priimek izgovarja Makuc ali Makouc in naglašuje na prvem zlogu. Priimek najdemo že leta 1507 v goriškem urbarju v naslednjih oblikah:

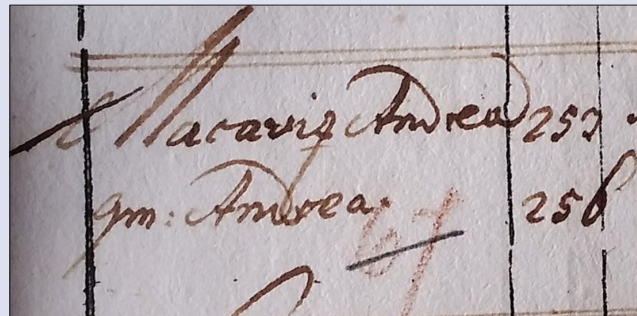
Blas Mackhucz (Kromberk), Martin Macchuczen (Mrcinje), Machor des Makhuczen sun (Nogaredo al Torre), Yban des Mackhuczen (Trušnje) in Mackhowecz (Lokavec).

V Malih Žabljah je zaselek z imenom Makovči, v Velikih Žabljah pa Makovče. V obeh krajih najdemo tudi priimek Makovec že vsaj v 18. stoletju. Priimek so zapisovali različno: Macuig, Macauiz, Machouiz, Mako-

vizh. Za ženske pa: Macouizha, Machouzha, Macouiza, Macouza, Macouzha. V Lokavcu, kjer najdemo ta priimek že leta 1507, pa danes tega priimka ne najdemo. Izumrl je že v prvi polovici 18. stoletja.

Tino Mamič

Zapis lastnika zemljišča v Malih Žabljah iz leta 1753. Andrej Makovec, sin pokojnega Andreja. Terezijanski kataster hrani Državni arhiv Gorica.

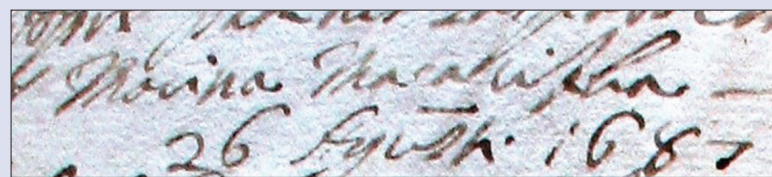
V župniji Kamnje se ta priimek prvič pojavi šele leta 1678, ko je bila za botro »Marina Macouizha«.

Makovci so v Stomaž prišli razmeroma pozno. Franc Makovec se je poročil s Frančiško Volk (1836), vdovo po Andreju Bratini, in iz Velikih Žabelj zanesel ta priimek pod Čaven. Njegov pravnik pa je priimek ponesel v svet. Resda ne pod izvirnim priimkom. A prav ta pravnik je v tem trenutku najbolj znan vipavski Makovec.

To je ugledni jezikoslovec in visokošolski profesor Vladimiro Macchi (1909-2006), ki je v Nemčiji pisal slovarje in učbenike za italijanščino. Svojo skoraj stoletno življenjsko pot je začel v Stomažu na Vipavskem. Jezikoslovec je postal že kot osemletni pastirček, ko si je sposodil nemško slovnico, a mu jo je na

paši pojedla - krava. Oče, ki je imel hude glavobole kot vojni invalid, je bil do njega nečloveški. Zaradi pretepanja je Vladimir odšel v svet, edina možnost pa je bil duhovniški poklic. V času fašizma so mu ime iz Vladimir Makovec spremenili v Vladimiro Macchi. Po posvetitvi je postal vzgojitelj v goriškem malem semenišču. Slovenski gojenci se ga spominjajo kot izjemno trdega in italijansko nastrojenega vzgojitelja v letih pred drugo svetovno vojno. Msgr. Franc Rupnik ga je v Trinkovem koledarju opisal z besedami: »Nadškof Margotti mu je tako zaupal, da si je želel še samo nekaj takih Macchijev in... prenovil bi celo škofijo. Tako je rekel. Nadzoroval nas je podnevi in ponoči, prav kakor najbolje zdresiran pes. Bral nam je levite z ocenjevanjem vedenja vsakih nekaj tednov. Za opomin pa nas je pošiljal celo k nadškofu Margottiju. Ta je Macchijevo strogost nekoliko popravljal tako, da nam je sam serviral kavo in očetovsko naročal: figliolo cerca di essere un po' piu buono... «.

Po preselitvi v Nemčijo je Macchi izstopil iz duhovništva, se poročil in posvetil jezikoslovni znanosti. Med desetimi njegovih knjig najdemo tudi precej slovarjev v različnih kombinacijah: italijanskih, nemško-italijanskih in angleško-italijanskih. Lotil se je celo nemškega ugankarskega slovarja.

Marina Macouizha, kot so Marijo Makovec vpisali v krstno knjigo v Kamnjah leta 1687. Matično knjigo hrani Škofjski arhiv Koper.

Budno ga je spremljala in cenzurirala tajna policija Stasi. Neki ugleden profesor iz Leipziga je tako zapisal: “Macchi se mi danes kaže kot liberalen svetilnik v ideološko obarvanem svetu znanosti, ki smo jo morali doživeti v Nemški demokratični republiki.” Čeprav se ga njegovi gojenci spominjajo kot renegata, je bil Macchi nad osamosvojitvijo Slovenije navdušen.

65 let slovenskega katoliškega tednika Družina

Soglasja in pridržki o predsedniku Borutu Pahorju ob njegovi ponovni kandidaturi

Ni povsem res, kar trdijo nekateri t. i. politični opazovalci in analitiki, da v Sloveniji politične stranke in pomembni deli civilne družbe v medsebojnem dialogu in polemikah obravnavajo pretežno dogodke iz preteklosti, torej tiste iz vojnega in povojnega obdobja, ne pa aktualnih in perečih vprašanj sedanjega časa. Politika sicer občasno prevlada, kot je to v primeru polemike o 27-aprilu, dnevu domnevne ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda, ki se zdaj pravi kot Dan upora proti okupatorju. Publicist dr. Peter Starič je v članku, objavljenem v tedenskem magazinu Reporter z naslovom, Kako sem doživel ustanovitev Protiimperialistične fronte zanikal trditve o Osvobodilni fronti in njeni voditeljski vlogi v t. i. narodnoosvobodilnem gibanju na Slovenskem. Toda najbrž ni utemeljena njegova bojazen, "da so se razmere v Sloveniji že tako zaostrile, da morda ni več daleč dan, ko bodo - podobno, kot se je do gajalo takoj po vojni - zaprli vsakega, ki bi javno zagovarjal zlagani praznik o 27. aprilu 1941, izmišljeni obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte, in posledično Dneva upora proti okupatorju". Mnogi običajni ljudje v Sloveniji kritično presoja tudi druge do-

godke v državi, kot so gradnja drugega tira na železniški povezavi med Divačo in Koprno, stanje v trgovski družbi Mercator, ki je zdaj hrvaška last, socialne razmere, ki so slabe za okoli 400.000 ljudi, ki živijo v revščini,

vladne večine očitno ni mar. Zanimanje nadalje vzbuja bližnji kongres Slovenske demokratske stranke, in to zaradi novih postopkov tožilstva zoper Janeza Janšo, in domnev o tem, ali bo slednji ponovno kandidiral za

teklosti vzbujajo simpatije in podporo dobršnega dela slovenskega volilnega telesa. So pa mnogi tudi razočarani, ker se Borut Pahor izogiba omenjanju najbolj kritičnih dogodkov v preteklosti in krivcev zanje. Borut Pahor naj bi bil do nedavnega nepremagljiv na volitvah predsednika države v jeseni. Toda, ker bo kandidatov več, se bodo glasovi volilcev raspršili, in tako Borut Pahor v prvem krogu volitev naj ne bi dobil dovolj glasov za naslednji predsedniški mandat.

Do zdaj so sicer kandidature za predsednika republike napovedali trije kandidati: Borut Pahor, Zmago Jelinčič Plemeniti in Milan Jazbec, zdajšnji slovenski veleposlanik v Makedoniji. Po napovedih ankete, objavljene v časniku Delo, bi Borut Pahor prejel 44% glasov, Zmago Jelinčič Plemeniti 10%, in Milan Jazbec 12%. Dobra petina vprašanih ne bi volila nikogar od naštetih, 8 odstot-

kov vprašanih pa jih še ne ve, kako bi ravnali. Pahorju naj bi bili bolj naklonjeni volilci iz Socialdemokratske stranke, Desusa, tudi volilci iz SMC, največje vladne

stranke, zaposleni v javnem sektorju, ženske in volilci s poklicno šolo. Zmagu Jelinčiču Plemenitemu so zelo naklonjeni volilci njegove Slovenske nacionalne stranke in skupine volilcev iz Slovenske demokratske stranke. Milan Jazbec, kot že omenjeno, je veleposlanik v Makedoniji, pravi, "da želi predsedniško funkcijo okrepiti z vsebino in ji vrniti državniško držo". To je tudi najpogostejša pripomba na način Pahorjevega predsedovanja Slovenije.

Koristno in potrebno, najbolj seveda za verne ljudi, je spominjanje na 7. maj leta 1952, ko je izšla prva številka tednika Družina, in sicer v nakladi 15.000 izvodov. Zanj so si prizadevali zlasti tedanji apostolski administrator goriške administrature, msgr. dr. Mihael Toroš, pisatelj, duhovnik in akademik Fran Saleški Finžgar in nekatere druge cerkvene in laične osebnosti. Izhajanje je omejevala in tednik poskušala celo ukiniti tedanja komunistična oblast. Med njenimi predstavniki sta bila na vrhu Boris Kidrič in Boris Kraigher. Onadva sta naročila ukinitve prvotnih dveh manjših verskih glasil z imenom Oznanilo in Verski list. Sedanji odgovorni urednik Družine Franci Petrič je ob 65-letnici izhajanja dejal, "da so se v tedanjih razmerah borili za vsako črko, Družina pa je izvirni dokument življenja slovenskega kristjana. Včasih se

je zgodilo, da so naši rokopisi za nekaj dni izginili iz tiskarne, ker so jih nekateri hoteli prebrati prej, kot so izšli. Družina je med drugim vaticanskim koncilom dosegla naklado 70.000 izvodov, leta 1970 pa rekordnih 130.000 izvodov. Nato se je z večjimi in manjšimi padci do osamosvojitve naklada Družine gibala med 90.000 in 126.000 izvodov. Družina se je morala izogibati polemikam, ker bi drugače nastale nezaželene posledice: ali bi naš tednik prepovedali ali pa znižali naklado. A osnovni namen Družine je ostal enak: je predvsem vzgojni list za oblikovanje krščanskih družin, s to razliko, da sedaj oblikuje tudi katoliško javno mnenje z različnih področij, tudi gospodarstva in politike". Parlamentarna preiskovalna komisija o ugotavljanju zlorab v slovenskem bančnem sistemu z velikimi težavami nadaljuje delo. Deležna je bojkotov vladne Stranke modernega centra in opozicijske stranke Združena levica. Nekdanji bančniki, pa tudi tisti, ki so še na visokih položajih, se na zaslišanjih po večini sprenevedajo o svoji vlogi in delovanju, zlasti v največji Novi ljubljanski banki. Komisija je zaradi izogibanja zaslišanju sklenila, da bodo prisilno privedli Borisa Zakrjaka, nekdanjega vodjo hčerinske družbe Nove ljubljanske banke v Frankfurtu, v Nemčiji, in Gorazda Jančarja, nekdanjega direktorja švicarske podružnice Nove ljubljanske banke.

Martjan Drobež

Mag. Franci Petrič

slabšanje odnosov s Hrvaško, zaskrbljenost zaradi možnega prihoda novih skupin prebežnikov, in še druge aktualne zadeve. Zgodilo se je, da parlamentarna večina, ki jo pooseblja premier dr. Miro Cerar, pred dnevi ni sprejela niti enega predloga opozicijske SDS, o ukrepih za zmanjšanje birokratskih postopkov in ovir pri delovanju državnih in drugih izvršilnih organov v Sloveniji. Birokracije je preveč, a to poslanec parlamentarne in

predsednika največje opozicijske stranke. Zanimanje politike in javnosti je precejšnje tudi kar zadeva ponovno kandidature Boruta Pahorja za predsednika Slovenije. Aktualni predsednik zaradi svojih izjav o nujnosti sprave v Sloveniji in premagovanju političnih trenj in predsodkov iz pre-

tem delu pade okrog 1500 litrov vode na kvadratni meter, kar je glede na nekatere sušne države resnično veliko. "Žal pa imamo tu drugo težavo, in to je da pustimo, da vsa ta voda odteče. Na tej točki je potrebno nekaj narediti," je še dejala. Kmetovalce pa bo ob tem potrebno naučiti tudi, kakšno je pravilno in varčno namakanje, saj nobena od skrajnosti ni dobra. V projekt se je vključilo 35 kmetovalcev iz celotne Vipavske doline, kar pomeni, da bodo rezultati projekta primerljivi in pomembni za

ta, katerega vrednost znaša 869.028 evrov, je bila doslej narejena ocena trenutnega stanja lokalnega kmetijstva, izdelani so bili različni scenariji možnih vremenskih razmer Vipavske doline v luči podnebnih sprememb in preučeni modeli ukrepanja v podobnih primerih. Projekt Life Vivaccadapt z različnimi praktičnimi ukrepi nagovarja kmetovalce Vipavske doline. V sklopu projekta bodo razvili in testirali sistem za zmanjšanje porabe vode za namakanje. Drugi praktični ukrep pa je vzpostavitev poskusnega zelenega protivetnega ob-

Vipavska dolina Kmetje želijo urediti predvsem namakanje

V okviru projekta Life Vivaccadapt (Adapting to the Impacts of Climate Change in the Vipava Valley) so v Ajdovščini pripravili delavnico v podporo strategiji prilagajanja kmetijstva podnebnim spremembam. Na njej iščejo tiste ukrepe, ki bi pripomogli k stabilnejšim pogojem pridelave - to sta namakanje in

Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica. Kmetovalce zanimajo predvsem konkretni ukrepi, ki jih bodo lahko uporabljali pri pridelavi, to sta napoved ureditve namakanja in zasaditev protivetne vaze. "Oboje je nujno, če želimo dvigniti povprečni pridelek v Vipavski dolini, ki je vsako leto znova priza-

zaščita pred burjo. Pravzaprav se kmetovalci v Vipavski dolini soočajo s tremi večjimi težavami. "To so tako premalo in preveč vode - suša in poplave - kot tudi močna burja," je za STA ob današnji delavnici povedala Anka Požnel iz

det zaradi suše, "je še povedala Požnelova in dodala, da brez ureditve namakalnega sistema ne bo napredka na področju kmetijstva v Vipavski dolini. Vode je v zgornjem delu Vipavske doline dovolj, manjkajo pa vodna zajetja. Na

celotno kmetijsko pridelavo v dolini. Nad tem so v Razvojni agenciji ROD, ki vodi projekt, zelo zadovoljni, saj je bil odziv boljši od pričakovanj, je povedala Brigita Habsjan Stolf iz ROD. V okviru petletnega projek-

močja. Projekt izvaja Razvojni agencija ROD Ajdovščina skupaj s partnerji - Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani, Občino Ajdovščina, Hidrotehnikom, Inštitutom za vode RS in podjetjem BO-MO.

Za novogradnjo oddelka v Stari gori Še vedno čakajo na gradbeno dovoljenje

Čeprav so bile želje in obljube drugačne, novogradnja bolnišničnega oddelka za invalidno mladino v Stari gori še vedno nima gradbenega dovoljenja. Zavlekle naj bi se zaradi nepopolne dokumentacije, ki so jo po besedah predsednice sveta zavoda šempetrske bolnišnice Anite Manfrede že dopolnili. Ministrstvo za zdravje je kot investitor projekta v tem času pridobilo projekte za izvedbo novogradnje in popise za izvedbo razpisa. Na ministrstvu so za STA povedali, da bo objava javnega naročila izvedena po pridobitvi gradbenega dovoljenja, potrditvi investicijskega programa in prijavi projekta za pridobitev evropskih kohezijskih sredstev. Predvidoma naj bi se to zgodilo v mesecu juniju.

Ocenjena vrednost investicije, ki naj bi jo izvedli v dveh delih, je ocenjena na 5,5 milijona evrov. Prvi del investicije, vreden dobre 3,8 milijona evrov, naj bi sofinancirali z evropskimi sredstvi, ministrstvo bo primaknilo 2,9 milijona evrov, šempetrska bolnišnica pa bo primaknila 1,1 milijona evrov.

Manfrede je povedala še, da jih z ministrstva za zdravje tedensko obveščajo o poteku investicije, ki je za šempetrsko bolnišnico izjemnega pomena. Gradnja novega bolnišničnega oddelka za invalidno mladino v Stari gori se bo predvidoma začela konec poletja ali jeseni. Zaradi širitve programa na rehabilitacijo po različnih težkih poškodbah otrok in odraslih bo novogradnja nekoliko večja od prvotno načrtovane in bo potekala v dveh fazah. V prvi fazi naj bi v celoti dogradili stavbo in uredili njen pritlični del v oddelek invalidne mladine. V prvem nadstropju bodo dobili prostor za potrebe rehabilitacije, dokončali pa ga bodo v drugi fazi. Gradnjo oddelka za invalidno mladino v Stari gori so začeli načrtovati leta 2014, ko je pristojna inšpekcija ugotovila, da tamkajšnji paviljoni niso primerni za bivanje invalidnih otrok. Najprej so veliko težavo predstavljala finančna sredstva, ki jih ni bilo dovolj, pozneje pa zaplet pri pridobivanju dovoljenj.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (58)

Mariza Perat

Naslednji dan se je slavnost ob velikem navdušenju ljudstva nadaljevala na Reki, kamor so prenesli milostno podobo. Procesije so se poleg ljudstva udeležili tudi mestni veljaki in plemiči. Ob vrnitvi na Trsat je škof, msgr. Marotti, z milostno podobo blagoslovil mesto in morje. Slavnosti so se nato naslednji dan zaključile na Trsatu.

Pripovedujejo, da je takrat priromalo na Trsat tudi nekaj gospa s Kranjskega. Da bi jih nihče ne prepoznal, so bile oblečene kot sobarice, medtem ko so te bile v kmečki obleki. Prišle so peš do svetišča pa so se povzpele bose.

Naj še povem, da je kronanje trsatske Matere Božje bilo prvo izven Italije. Kot druga je na Trstniku v Gorici 6. junija 1717 bila kronana Svetogorska Mati Božja, tretja pa je 8. septembra istega leta bila na vrsti Čenstohovska Mati Božja.

Trsatskemu svetišču so bili naklonjeni mnogi papeži. Pij XI. je leta 1930 svetišče odlikoval z naslovom "manjše bazilike". Leta 2003 pa je, ob priložnosti svojega potovanja na Hrvaško, Marijino božjo pot na Trsatu obiskal sv. Janez Pavel II., na kar nas spominja kip ob cerkvi.

Na Marijino svetišče na Trsatu so bili navezani tudi vladarji. Cesarica Marija Terezija je svetišču poklonila dragocen mašni plašč in dve dalmatiki. Trsatski Mariji se zlasti pripočajo mornarji. Mnogi so na njeno priprošnjo bili čudežno rešeni, o čemer pričajo številni zaobljubljeni predmeti v trsatskem svetišču. Tu so se tudi dogodila čudežna uslišanja in ozdravljenja, kar sta podpisala p. Franjo Glavinč in p. Klar Pasconi.

Poleg verskega in duhovnega središča sta trsatsko svetišče in samostan v stoletjih slovela tudi kot pomembno kulturno središče. Ob koncu 17. stol. je v trsatskem samostanu bila ustanovljena gimnazija za šolanje bodočih frančiškanov. Pod pokroviteljstvom samostana je preko sto let delovala teološka šola, nadalje prva ljudska meščanska šola ter prva bolnišnica na Reki.

Pomembna je seveda tudi samostanska knjižnica, ki hrani dragocene zapiske in pričevanja. Tu je 22 inkunabul ter večje število slovenskih knjig, med temi Dalmatinova Biblija iz leta 1584. Kot beremo v izdaji ob 700-

letnici trsatskega svetišča iz leta 1991, je v knjižnici ohranjen tudi edini izvod molitvenika "Raj duše". Molitvenik je napisal Nikola Dešić in je bil tiskan v Padovi leta 1560. Bil je to osebni molitvenik grofice Katarine Franko-

Cerkev Matere Božje na Trsatu

panske.

Trsat imenujejo tudi "Hrvaški Nazaret". Vendar, čeprav je Trsat na Hrvaškem, so Slovenci to bižjo pot imeli tudi za svojo in so jo zelo radi obiskovali, kot jo tudi še danes. Trsatska božja pot pa je s Slovenci povezana tudi zato, ker je tu v drugi svetovni vojni našla zavetje podoba Marije Pomagaj z Brezij. Poleg tega je trsatski samostan več let spadal pod Ljubljano.

Vsako leto na prvo soboto v septembru romajo na Trsat Istrani, pa tudi romarji drugih narodnosti radi prihajajo k trsatski Materi Milosti, ki je tudi posebna zavetnica družin. Spomin na hišico Svete Družine je namreč tu še vedno prisoten, kar romarju na Trsat tudi danes vsekakor daje poseben in edinstven pečat.

VIRI:

Dekić Mr. Velid: Kvarnerski triptih - Turistični vodič; izdala turistična skupnost županije Primorsko Goranske, Opatija 2006

Hajnsšek p. Odilo, OFM: Marijine božje poti; Družba sv. Mohorja v Celovcu 1971

Hoško dr. fra Emanuel: Marijin Trsat; Edicija Moravček - Rijeka 1991

Lavtižar Josip: Marijina Božja pota v Evropi, Ljubljana 1933, 1. knjiga; Založil pisatelj - Rateče - Planica na Gorenjskem

Brevi notizie intorno all'antico Santuario della Madonna delle Grazie in Tersatto - Fiume 1889

Podatki knjižnice p. Stanislava Škrabca na Kostanjevici pri Novi Gorici

Kip sv. Janeza Pavla II.

Romarji na Trsatu

GORICA 14. občni zbor Društva slovenskih upokojencev za Goriško

Pregled prehojene poti in pogled naprej

člani raje udeležujejo krajših izletov kot potovanj v oddaljene kraje. Društvo redno goji stike s sorodnimi organizacijami iz matične domovine, v Italiji pa s Krut-om, z

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško, ki s svojimi okrog 370 člani velja za eno najštevilčnejših združenj slovenske narodne skupnosti v deželi FJK, je 27. aprila imelo 14. volilni občni zbor. Lepo število članov se je zbralo v Kulturnem domu v Gorici, da bi pregledali opravljeno delo, kritično presodili finančno stanje v obdobju 2014-2016 ter volilo člane novega izvršnega in nadzornega odbora. Ob 35-letnici društva je dogodek obogatila razstava slik osmih umetnikov, ki so jo ob tej priložnosti postavili v Kulturnem domu. Za predsednika delovnega predsedstva je bil imenovan Danilo Jakin, za tajnico pa Ingrid Nikolavcic. Predsednik društva Emil Devetak je po krajšem nagovoru, v katerem je obrazložil pomen društvenega požrtvovalnega dela, v poročilu oralis pobude, ki jih je izvršni odbor uresničeval, ko se je društvo moralo spopadati z vsakovrstnimi vprašanji tudi birokratskega značaja. Obrazložil je splošno stanje društva, njegov pomen in namen ter težave. Pri izvajanju načrtov je potreben pristop mlajših sil. Prisotni so se spomnili preminulih članov s trenutkom zbranosti. Izčrpno tajniško poročilo je prebrala Ingrid Nikolavcic. Podala je natančen pregled dejavnosti v omenjenem triletnem obdobju, predvsem glede delovanja ženskega pevskega zbora, izletov, prosvetno-kulturnih srečanj z društvi, zlasti iz Slovenije. ŽePZ, ki - prav tako kot balinarski krožek - odpira vrata novim članicam, se poleg nastopov v bližnjih krajih udeležuje tradicionalnih pevskeh revij, kot so Zlata jesen, Festival v Ljubljani, Starosta Mali princ, Cecilijanka. Glede izletništva društvo ugotavlja, da se

ZSKD in drugimi ustanovami. Iz blagajniškega in nadzorniškega poročila (pripravili sta ju Eda Lutman in Magda Mačus) je izšlo, da je društvo pozitivno sklenilo poslovanje v letih 2014 in 2015, lansko leto pa je končalo s primanjkljajem. Po razpravi so navzoči člani soglasno odobrili poročila in obračun finančno-gospodarskega društvenega delovanja. Občni zbor so kot gostje pozdravili predsednik PZ DU Severne Primorske Zlatko Martin Marušič, predsednica DU Nova Gorica Lucija Mozetič, predsednik pobratenege DU Trbovlje Janez Malovrh, Jožica Stanič za Deskle-Anhovo, Sonja Božič za Trst in krožek Krut, Marko Brajnik v imenu SSO. Ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel se je društvu zahvalil za uspešno in vztrajno delo. Pisno so voščili pokrajinski predsednik SKGZ David Peterin, predstavnik DU MO Koper Cvetka Jagodič, predstavnik pobratenege DU Solkan in županja občine Sovodnje ob Soči Alenka Florenin.

V imenu nadzornega odbora je Magda Mačus predlagala razrešnico odboru in na vrsti so bile volitve. Z dvigom roke so člani izrazili podporo predstavljeni kandidaturi listi izvršnega in nadzornega odbora. Na umestitveni seji, ki so jo imeli 2. maja, so porazdelili funkcije. V izvršnem odboru je 15 oseb: za predsednika je bil potrjen Emil Devetak, podpredsednika sta Jože Cej in Emil Tomsic, blagajničarka Eda Lutman, tajnica Ingrid Nikolavcic; ostali odborniki bodo pristojni za druge dejavnosti. Predsednica nadzornega odbora je Magda Mačus Princi, ostala odbornika bosta na razpolago za pomožne dejavnosti. / (EPD)

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (152)

V Tanzaniji so raziskovalci tudi opazovali prebivalce in odvzeli vzorce slin, tkiva in mikrobiote. V njihovi mikrobioti so našli veliko polisaharidov za presnovo ogljikovih hidratov, kar je dejansko pričalo o njihovem načinu prehranjevanja. Mikrobiota se je pri njih čez leto tudi spreminjala: ko je bilo deževno obdobje, so prebivalci uživali veliko zelenjave, v suhem obdobju pa veliko mesa, posledično se je njihova mikrobiota spreminjala glede na vrsto hrane, ki je v tistem obdobju prevladovala.

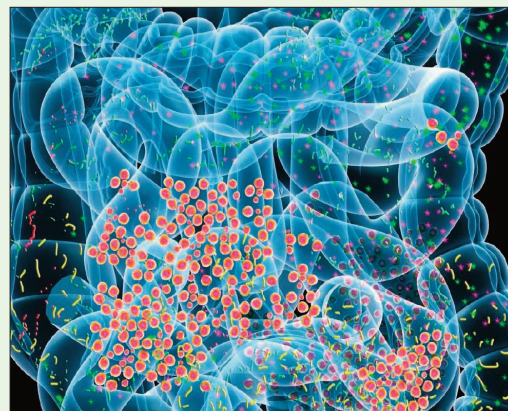
Lahko rečemo, da se naša črevesna mikrobiota spreminja gleda na zunanje dejavnike, vendar glede na lastno notranjo homeostazo ohranja svojo moč pri modulaciji imunskega sistema.

Ameriški raziskovalci so pri populaciji v venezuelski vasi našli najbolj raznoliko črevesno mikrobioto, ki bi jo lahko našli na svetu. Ista populacija je skozi stoletja ohranila enake življenjske navade in enak stil prehranjevanja kot predniki, starostniki. Znanstveniki so ugotovili, da industrializacija močno vpliva na sestavo naše mikrobiote in da je bila odpornost na antibiotike v človeški mikroflori prisotna že

pri starejših populacijah, ki antibiotikom niso bili izpostavljeni.

Skratka, naša črevesna mikrobiota je tesno povezana z našim zdravjem. Kronično razdražljivo črevesje, ki je posledica našega stila življenja, vpliva na absorpcijo zdravil, hranil in lahko privede do črevesne disbioze, ki predpostavlja nadaljnjo kronično razdražljivost črevesja. Tako smo ujeti v začaranem krogu, ki lahko povzroči degenerativna obolenja: diabetes, debelost, presnovne bolezni, avtoimuna obolenja itd. Človeška mikrobiota je sestavljena iz približno 400 različnih vrst bakterij, vse populacije pa niso prisotne v enakem številu v vseh predelih prebavnega trakta. Tudi pH se skozi prebavni trakt spreminja, vzdržujejo pa ga prav ti mikroorganizmi; če pH ni pravi, porastejo patogeni mikroorganizmi (npr. če je v želodcu pH prenizek, poraste Helicobacter pylori, v črevesju ali vagini Candida Albicans idr.).

/dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Pravni zastopnik Marko Tavčar

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 9. maja, ob 14. uri

O cepljenju

Svobodna izbira je najboljša pot (1)

Taki časi so, da se v tisku, iz ne popolnoma jasnih razlogov oziroma iz razlogov, ki kot zla slutnja lebdijo nekje v ozadju, vse več in celo vsak dan piše o cepivih in cepljenju. Za temo gre, ki je že pred desetletji razburjala duhove, menda v okviru svobodnejše, širše in veliko bolj znanstveno podkovanе razprave. In menda nisem edina, ki mora priznati, da je ta problematika, cepiva namreč, močno vplivala na moje življenje ter na življenje in zdravje mojih najbližjih. Ko to pišem, že slišim oziroma berem napade vseh tistih odločnih in neomajnih zagovornikov cepiv, češ, kaj pa pišeš, ko nisi niti zdravnik niti znanstvenik, kaj pišeš, ko nič ne veš o tem, Taki časi so namreč, ko demokratična debata ni več del demokratične družbe. In so stvari, za katere bi bilo po mnenju tistih, ki imajo vajeti v rokah, sploh najboljše, da narod bi ne imel svojega mnenja o njih in bi o njih sploh ne razmišljal. Sploh bi bilo lepo, ko bi narod molčal in o ničemer ne razmišljal. Ali pa samo kimal z glavo in plačeval. Mnenje o cepivih in cepljenju naj bi imel samo zdravnik, koža, kamor iglo zabodejo, pa je seveda naša. In kar vem, ali nismo mi tisti, ki moramo po zakonu podpisati in privoliti v vsak zdravstveni poseg?? Kljub temu

bo veliko ljudi ob mojem pisanju zmajevalo z glavo, nejevoljno, češ koliko otrok vendar umre zaradi ošpic!!! In koliko otrok umre zaradi raka, ki ga povzročajo ravno tisti, ki z onesnaženjem služijo denarce, zaradi avtoimunskih bolezni in alergij, ki jih je vse več in več in kar se sama spomnim, jih v moji mladosti sploh ni bilo. In zaradi sladkorne bolezni, ki je pred leti na šolah tudi ni bilo, sedaj pa je že v vsakem razredu po en sladkor ni bolnik. Tem, ki delajo na veliko reklamo, na primer za čokolado Kinder pa še za drugo hrano, ki je bolj za odpad kot za na krožnik, pa nihče ne zmajuje z glavo. Že vnaprej se oproščam vsem, ki jim ni do take debate. Samo za osebno razmišljanje gre, za življenjske izkušnje. Te baje lahko še imamo, kajne?? Pa še tega bi ne pisala, ko bi si cela horda italijanskih novinarjev ne dovolila s prstom kazati na različno misleče starše in zdravnike, kot bi šlo za serij-

ske morilce ali za čarovnice v srednjem veku.. V Trstu in Vidmu so oblasti dale pod drobno-gled delo dveh otroških zdravnikov, češ da je med njunimi pacienti premalo cepljenih otrok. Prvega izmed njih poznam, gre za enega izmed najboljših tržaških pediatrov, ki je zdravil in spremljal do zrelih let številne otroke mojih prijateljev. Vsi so živi, pa celo nadpovprečno zdravi, brez alergij ali hudih avtoimunskih bolezni. In priznam, niso cepljeni. Ker je veliko zdravnikov in zdravstvenih delavcev, ki zagovarjajo tezo o škodljivosti cepiv. Da, veliko jih je, brez zamere. Njihovih imen

in neradi jemljejo zdravila, ako ni ravno nujno potrebno. Ko listam po časnikih, vidim, da svobodne debate, razprave, soočanja, pravzaprav več ni. Eno samo mnenje, tisto, ki nam ga vsiljujejo vladajoči in lov na čarovnice. Na tiste, ki si upajo misliti drugače. Pa saj jih itak ni več, ker je vsak, ki si upa izraziti dvom nad upravičenostjo ponovne uvedbe obveznega cepoljenja, predvsem če je zaposlen v zdravstveni stroki, že drugi dan izobčenec brez zaposlitve. V časnikih beremo, da so ošpice, ki so bile v času našega otroštva čisto vsakdanja bolezen, smrtno nevarne, da se vračajo hude epi-

nam nihče ni povedal oziroma nam skrbno skrivajo. Obvezno pa je pri nas, v Bolgariji, Romuniji... Medtem ko se v Italiji in Sloveniji izvaja pritisk na svobodno dialektiko v zdravstvu in v družbi, v sosednji Avstriji že dolga desetletja še psov ne cepijo več za steklino. Razen lovskih psov, seveda. Kar je pametno in upravičeno, saj lahko slednji v vsakem trenutku pridejo v stik z obolelo lisico ali divjadjo. Pa veste, zakaj so tudi v Italiji odpravili pasje cepljenje proti steklini? Eden izmed glavnih razlogov je negativen vpliv na pasje zdravje in menda celo večji odstotek rakavih obolenj pri starejših precepljenih psih. Pri otrocih pa, vsaj tako nam zagotavlja uradna stroka, čisto nedolžno in brez posledic.

Moja zgodba s cepivi se začne, tako kot pri vsakomer menda, v zgodnjem otroštvu. Ko sem bila še dojenček, so me med drugim cepili proti črnim kozam, odgovor mojega imunskega sistema pa ni bil najboljši. Po cepljenju sem dobila bolezen v lažji obliki in izpuščaj po vsem telesu. Od tedaj je bilo moje otroštvo zaznamovano s stalnimi gripami, prehladi in bronhitisom, ki ga niso izkoreninili nobeni antibiotiki in je postal nekako kroničen. Tako kot asmatični kašelj, ki se mi ob padcu odpornosti pojavljal še danes, v zrelih letih. Seveda so me zdravniki

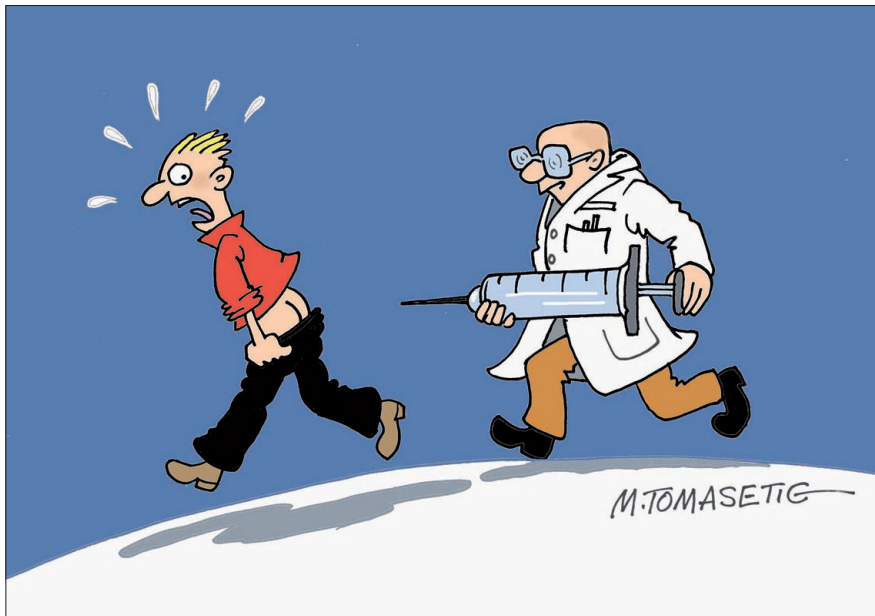
skušali spraviti na noge z vse večjo dozo zdravil, antibiotike so na meni poskušali kot za stavo, dobrih rezultatov pa ni bilo. Dokler nisem sredi kihanja in kašljanja in visoke vročine nekako odrasla, vzela vajeti v roke ter

z naravnim zdravljenjem, hojo v gore in zdravo prehrano, postala približno tako zdrava in tako odporna kot večina ljudi danes.

V mladih letih sem poleti redno delala v otroških poletnih centrih kot animatorka. Spominjam se, da je tržaška občinska uprava od vseh nas, ki smo bili za mesec dni namenjeni delu z otroki, zahtevala, da se obvezno cepimo proti trebušnemu tifusu. Edini smo si bili, da je možnost, da se med otroki pojavi bolezen nična in da se nočemo po nepotrebnem izpostavljati stranskim učinkom cepljenja. Uprli smo se, in ker so bili to časi, ko je bil dialog na tem področju še mogoč, naši nadrejeni pa so se dobro zavedali, da ima posameznik pravico, da odloča o svojem zdravju in o vseh zdravstvenih posegih, smo bili mirno sprejeti v službo brez cepljenja.

Obdobje po tem je bilo obdobje največje svobode na vseh področjih. Odenki leta 1968. Čas, ki jih sedaj, ko spremljam vsakdanjo politiko, pritisk s strani oblasti, bank in multinacionalk, ki na račun svojih interesov krojijo novice in informacije ter z njimi vplivajo na mišljenje in vedenje širših mas, močno obkokuje. Skoraj vsi otroci mojih prijateljev niso bili cepljeni, začeli smo se zanimati za alternativno medicino in homeopatijo, zaradi pozitivnih izkušenj pa smo vse bolj posegali po naravnih metodah zdravljenja. V prepričanju, da lahko o svojem telesu odločamo edino mi sami in da je svobodna izbira zdravljenja osnovna, neodtujljiva pravica vsakega posameznika.

/ dalje
Suzi Pertot

sicer tu ne bom objavljala, ker v naši demokratični družbi svobodno razmišljanje ni več dovoljeno. Pri tem znanem pediatru se je samoplačniško zdravilo tudi nekaj mojih odraslih znan- cev, ki prisegajo na homeopatijo

demije, da so starši, ki ne cepijo svojih otrok, pravi zločinci in ne vem še kaj. Tega, da v petnajstih najbolj naprednih in razvitih evropskih državah, v Nemčiji in Avstriji na primer, nobeno otroško cepljenje ni obvezno, pa

Odbojka

Obstanek v B ligi in pomladitev

Prejšnji teden smo obračunali s sezono Jadranskih košarkarjev, tokrat pa še ocena letošnjih nastopov naše druge paradne ekipe v moštvenih panogah, odbojkarjev Sloge Tabor. V sezoni, ki se je končala v nedeljo, so slogaši z zmanko Televita briljantno prestali zrelostni izpit ob nastopu v novem (po preustroju državnih tekmovalnih prvenstev) enotne B lige. Belorideci so obstanek dosegli že dva kroga pred koncem rednega dela, zasedli so deveto mesto z 31 točkami. Poleti je prišlo v društvu do določenih sprememb, daljši cikel kot igralec in trener je sklenil Gregor Jerončič, krmilo ekipe pa je – po izkušnji pri dekletih Zaleta – prevzel še ena legenda slovenske odbojke – Jasmin Čuturič z Obale. Najbolj boleča je bila odpoved duši moštva v zadnjem desetletju Ambrožu Peterlinu, ki se je odločil za manjšo športno obveznost, izjalovili pa so se pogovori o neki združitvi z goriško Olympio, ki je pred letom dni padla z drugoligaške

sezoni prišlo v ekipi Sloge Tabor do zametkov generacijske zamenjave (z igralci iz klubskega pogona in iz projekta o sodelovanju s tržaškim društvom Coselli), kar sodi nedvomno med pozitivne note letine 2017/2018 poleg strogo rezultatskega dela, ki je tudi potešil upravo na čelu s predsednikom Andrejem Ma-

verjem.

Med letom so bili tudi težki trenutki, saj ni šlo brez nevšečnosti in poškodb najbolj izkušenih mož, kot sta štiridesetletnika Biribanti (nekdanji reprezentant in evropski prvak) in Rigonat, še dalje izjemno relevantna člana šesterke. V ključnem obdobju leta pa so slogaši ujeli pravo psiho-fizično formo, zmagali na vseh tekmah, ki jih je bilo pač treba prinesiti domov in razmeroma zanesljivo pustili za sabo štiri postave, ki so se morale sprijazniti z izpadom v C ligo. Očiten je bil povečan učinek v povratnem delu prvenstva, ko je postala repenska telovadnica za ekipo prava trdnjava. V zadnjem delu tekmovanja pa so se kot čisto solidni odbojkarji za B ligo profilirali najmlajši, od podajalca Samuela Princija do mladincev Katalana in Umka. Slednja sta mladinsko ekipo Sloge Tabor med drugim privedla drugo leto zapored do deželne naslova, moštvo bo prav ta konec tedna v Bormiu sodelovalo v vsedržavnem finalu Under 19.

Po koncu uspešnega prvenstva, ko je – kot že vrsto let – na tekmah fante redno spremljala s tribune lepa zvesta množica, sta tako predsednik Maver kot trener Čuturič, ki bo po vsej verjetnosti ostal na svojem mestu še za eno sezono, potrdila, da bodo prepričano nadaljevali s postopno pomladitvijo članske ekipe.

HC

Valentina Petaros Jeromela v Gorici

O slovenskih prevodih Božanske komedije

Slovenski prevodi Dantejeve *Božanske komedije* so pomemben pokazatelj razvoja slovenskega jezika, po mnenju dantologinje Valentine Petaros Jeromela se v teh prevedenih besedilih kaže celo prehod od ilirizma do knjižne slovenščine. To je bila osrednja tematika predavanja, ki ga je filologinja in predsednica koprškega odbora Združenja Dante Alighieri na povabilo goriškega odbora iste ustanove imela 4. maja v prostorih Državne knjižnice v Gorici. Petaros Jeromelova je za vzor tega končnega prehoda do knjižne

slovenščine vzela celoten prevod Dantejeve komedije, ki ga je od leta 1912 dalje izdelal Jože Debevc. S prevodi Dantejevega besedila oz. deli le-tega so se v slovenski književnosti ukvarjali številni prevajalci in kulturniki, začeni s Koseskim in Vrazom v 19. stoletju. Prevajanja najpomembnejšega literarnega besedila srednjega veka so se v različnih časovnih dobah lotili tudi brata Čop, Župančič, Ušeničnik, bliže nam pa Capuder. Za razliko od njegovih predhodnikov je pa Debevc dojel, da prevod mora sloneti na vsebini, ki jo izvirnik vsebuje, ne pa na

zasledovanju metričnih vzorcev za vsako ceno, kot sta to npr. počela Vraz in Koseski. Debevc je poskušal najprej globoko dojeti pomen posameznega Dantejevega verza, šele nato je iskal ustrezno prevodno podobo originala. Pri tem se je naslanjal na njemu sodoben Pleteršnikov slovar iz konca 19. stoletja, katerega besedišče je bilo primerno za vsebinsko in ne dobesedno prevajanje tako starodavnega besedila. Prevajanje kot tako je bilo po njegovem mnenju povezano z ideološkim vprašanjem o samem potencialu slovenskega jezika še prej kot s prevajalskim problemom kot takim. Pri tem je zato dojel, da je vsebino *Božanske komedije* potrebno najprej približati miljeju slovenske kulture in čutenju. Žal pa so njegova prizadevanja ostala brez odziva, saj je njegov prevod še do danes neobjavljen.

Z 2. strani

Med nagrajenimi tudi ...

Komisija je sicer podelila dve tretji nagradi ex aequo: prvo, o vlogi RTV Slovenije pri oblikovanju kulturnega prostora, je prejel Blaž Ermenc; drugo o podobah prostora Trsta in podobi drugega v izbranih delih Marka Sosiča in Maura Covacicha, pa je – kot rečeno – prejela Jaruška Majovski, ki je diplomirala na Oddeleku za primerjalno književnost in literarno teorijo in Oddeleku za slovenistiko

Filozofske fakultete univerze v Ljubljani. Drugo nagrajeno delo je obravnavalo ohranjanje identitete s poučevanjem slovenščine med Slovenci v Avstriji, zanj pa je bila nagrajena Damjana Kern. Tržačanka Sara Župančič pa je zablestela z magistrskim delom o Pavletu Merkuju in o glasbeni večjezičnosti njegove opere *Kačji pastir*. Župančičeva je magistrirala na oddelku za muzikologijo Filozofske

fakultete univerze v Ljubljani. Komisija je podelila še

posebno priznanje Teji Krašovec, in sicer za disertacijo *Primorski priseljenci v Ljubljani med obema svetovnima vojnama*, s katero je doktorirala na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem. Minister Žmavc je mlade spodbudil, naj z delom in raziskovanjem nadaljujejo, člani komisije pa so priporočili, naj se dela objavijo v strokovni publicistiki ali v obliki knjižnih monografij.

S 1. strani

V kratkem združitev ...

Enotna slovenska banka

Ob tem pa je bila na občnem zboru pomembna tema tudi načrt združevanja z Zadružna banko Doberdob-Sovodnje in pridruževanje zadružni skupini Cassa centrale iz Trenta. Začnimo s prvo temo, o kateri so v bančnih krogih govorili že dalj časa, čeprav nikoli na glas. Predsednik uprave Adriano Kovačič je že pred obcnim zborom uradno potrdil, da se je postopek združevanja le začel. To je v nedeljo sporočil tudi članom. Časovnica tega procesa predvideva konec tega projekta v naslednjih nekaj mesecih. 27. aprila sta banki formalno predložili načrt italijanski centralni banki. Banca d'Italia se mora izreči v 90 dneh. Ker bančna politika italijanske vlade, ki jo je blagoslovil tudi gu-

verner Visco, predvideva in spodbuja racionalizacijo, je težko verjeti, da ne bi sprejeli načrta združitve naših dveh bank. To naj bi se najbrž zgodilo julija ali avgusta. Septembra naj bi tako bila na vrsti izredna občna zborna ZKB in Zadružne banke Doberdob in Sovodnje, ko naj bi združitev potrdili tudi člani. Oktobra pa naj bi nastopila operativna faza.

Kovačič je še dejal, da je združevanje prava rešitev za konkurenčnost enotne banke v obdobju, ko kraljujejo nizke obrestne mere in so manjše realnosti potisnjene na stran. Spojitev obeh bank naj bi prinesla boljše delovanje na celotnem teritoriju, ponujati pa naj bi bilo mogoče tudi dodatne storitve za stranke, člane in

društva. Predsednik uprave ZKB je ob sklepu še potrdil, da je bila ta združitev prostovoljna in da zato meni, da v bližnji prihodnosti ne bo pritiskov za nova združevanja (to bi namreč ustvarilo težave pri ohranjanju slovenskega značaja banke). ZKB naj bi septembra tudi izglasovala popravek k 2. členu statuta, s katerim bodo dodatno poudarili in ovrednotili jezikovno in narodnostno specifiko. To je v načrtu tudi v vidiku pridruževanja holdingu Cassa centrale iz Trenta. Po zakonu o reformi zadružnega

bančništva se morajo namreč vse zadružne banke odločiti za pridružitev enemu od dveh matičnih holdingov. Prvi je rimski Iccrea, drugi je Cassa centrale iz Trenta. Izjema pri tem so boccenske banke, ki so se vključile v nemški sistem Reiffeisen. ZKB in doberdobsko-sovodenjska banka sta se

Foto damij@n

odločili za Trento. Kovačič je dejal, da so pri ZKB ocenili, da je ta holding bolj soliden, flek-

sibilen in z večjo donosnostjo. Tu sta prednost še boljša struktura stroškov in dejstvo, da bodo imeli deželni sedež v Vidmu. K holdingu iz Trenta bo pristopilo enajst od petnajstih deželnih zadružnih bank. Hkrati je bila izbira pridružitvi skupini iz Trenta - tako še Kovačič - tudi posledica narodnostnega vprašanja. V Trentu so se posebej obvezali k spoštovanju 7. člena zakona o reformi zadružnih bank, ki posebej omenja banke z jezikovno specifiko. V isti skupini bodo tako tudi zadružne banke iz Doline Aoste in ena nemška banka.

Razprava

V razpravi so diskutanti iznesli tudi nekaj kritičnih pomislov. Nekdanji ravnatelj Klavdij Brajnik je opozoril na padajočo krivuljo vlog in kreditov. Odgovor uprave je

bil, da je to posledica preteklih razvrednotenij, hkrati je Kovačič ob tem dejal, da so lani sklenili za 40 milijonov evrov novih kreditov. Ob tem je Brajnik opozoril tudi na padajoče število zaposlenih. Nekdanji predsednik uprave Pavel Milič pa je izpostavil upravne stroške, ki so po njegovem mnenju previsoki. Član zadruge Edi Kraus je zmanjševanje števila uslužbencev označil za nujno poslovno dinamiko današnjega časa. Člane so ob tem nagovorili še nekateri drugi predstavniki ustanov in manjšinskih organizacij. Med drugimi sta prisotne nagovorila tudi Aljaž Srebrnič v imenu mladih podjetnikov, ki imajo v okviru projekta ZKB starter prostore v Kalistrovi palači v Trstu, in Lucija Tavčar v imenu članov projekta ZKB mladi. Ob sklepu so člani ZKB podprli znižanje števila odbornikov z 8 na 7 ter potrdili in delno obnovili upravo in nadzorne organe.

Prosvetno društvo Štandrež

Društveni večdnevni spomladanski izlet po Dalmaciji in Bosni-Hercegovini

Agencija Avrigo se je tudi letos izkazala s predlogom štiridnevnega izleta po Dalmaciji in Bosni-Hercegovini, ki ga je organiziralo Prosvetno društvo Štandrež od 22. do 25. aprila. Zaradi znanih kolon in težav na raznih mejnih prehodih se je vodič odločil za stranske mejne prehode in smo se tako vsaj deloma izognili dolgotrajnim pregledom. Seveda ni šlo vse gladko, največ časa smo izgubili ob izhodu iz Bosne na hrvaški meji in nato so še slovenski mejni organi dobesedno izvajali evropska določila šengenske meje. Potniki smo morali izstopiti iz avtobusa in policija je pregledovala in registrirala posamezne dokumente. Kljub tem zaprekam se je program izleta izvedel v celoti in nudil udeležencem res zanimiv, prijeten in poučen sprehod po najbolj znanih krajih z bogato zgodovinsko, kulturno in naravno dediščino, ki je v nekaterih primerih pod zaščito UNESCO. Prva postaja v Dalmaciji je bila ob čudovitih slapovih reke Krke. Na površini več kot 100 kvadratnih kilometrov je v tem narodnem parku tudi muzej raznih obrtnih dejavnosti, ki so bile značilne za južne predele Dalmacije, in lepo obnovljena cerkva. Tudi naslednji daljši postanek v kraju Drniš je bil ekološko obarvan, z ogledom prvega tematskega parka na Hrvaškem, kjer je kamen edini gradbeni material, ki ga je v širši okolici v izobilju. V parku je tipična dalmatinska kamnita hiša

s kletjo za vino in pršute. Teh dobrot smo bili tudi deležni. Ob bivalni hiši so tudi stajali za živali in razne delavnice. Zemlje je ob obilnem kamenju komaj za rast trte, oljke in sivke, ki je zelo razširjena. V bližini kmetije je tudi letno gledališče, kjer so razne prireditve, predvsem plesne in pevske. Skupina izletnikov, članov štandreškega pevskega zbora, se je izkazala s slovensko pesmijo, ki je navdušila prijazno in zgovorno tamkajšnjo gospodinjjo. Ob vstopu v park je bil na veliki tabli napis v pozdrav slovenskim gostom, kateremu smo dodali še pripis iz Štandreža. Sledil je ogled Šibenika, ki je pravi biser na obali Jadrana. Med številnimi zgodovinskimi spomeniki v notranjosti visoko obzidanega mesta izstopa katedrala sv. Jakoba, ki so jo začeli graditi leta 1431 in je v slogu iz prehoda iz gotike v renesanso. Posebno bogato oblikovana je krstilnica, ki se nahaja ob osrednjem oltarju. Zanimiva je tudi mestna loža, v kateri smo prisostvovali izvajanju dalmatinske klape z značilnimi melodijami. Naslednji dan smo začeli z ogledom enega najlepših dalmatinskih mest Trogir. Stari del mesta je na otočku, ki ga s kopnim povezuje kamniti most. V času Rimljanov je bil Trogir

pomembno pristanišče in trgovsko središče. Stari del mesta je lepo urejen in ohranjen. S številnimi kulturnimi spomeniki

prebivalstvom so Turčija in nekatere bogatejše arabske države vložile veliko finančnih sredstev predvsem za obnovo džamij, ki jih je bilo v vojni porušeni skoraj tisoč. Lepo so obnovili tudi katoliške in pravoslavne cerkve. Ogledu Sarajeva smo posvetili tretji dan. V mestu je bilo, še pred

predstavljal edino povezavo obkoljenega mesta s svetom. Po njem so bežali ljudje, prenašali ranjence, hrano in tudi orožje. Sarajevo je izgubilo več kot desetisoč prebivalcev in pokopališča so posejana po celotni okolici mesta. Največje je na nogometnem igrišču sarajevskega kluba. Pravo zgodovinsko, trgovsko in kulturno središče je Baščaršija,

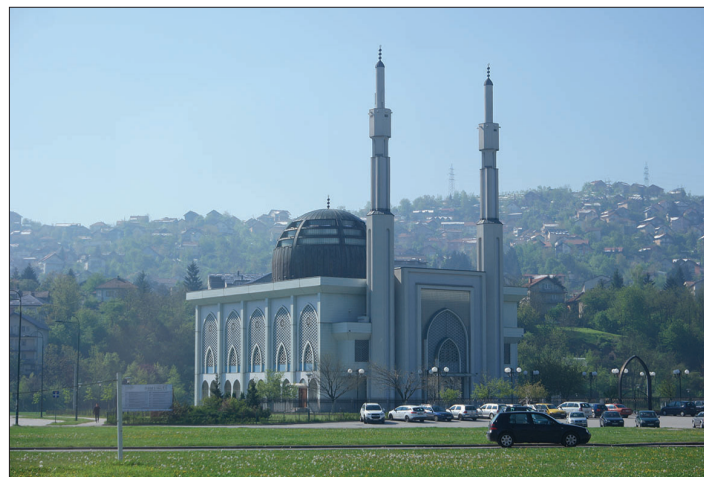
podoben drugim piramidam v Egiptu in drugod. Raziskave naj bi pokazale, da je kar pet gričev v dolini Visoko umetnega izvora. Imenovali so jih piramida Zemlje, Zmaja, Sonca, Lune in Ljubezni. Pod njimi je mreža tunelov, ki naj bi imeli ugoden energijski učinek na človeško telo. Gotovo je, da bosanske piramide niso bile grobnice kot egipčanske, ampak so služile v terapevtske namene. V podzemskih rovih so našli več kamnitih predmetov jajčaste oblike, na nekaterih je nekaj znakov, ki pa jih niso še razbrali. Zadnja postaja je bila v mestu Jajce, ki je bilo središče bosanskih kraljev, preden so Turki zavzeli mesto in je Bosna postala turški sandžak. V Jajcu je bilo drugo zasedanje AVNOJ-a. Bosna in Hercegovina je posebna država, kjer sobivajo tri narodne skupnosti, Bošnjaki, Srbi in Hrvati. Vsaka skupnost ima svojo vero. Bošnjaki so muslimani, Srbi pravoslavni, Hrvati pa katoličani. Pri mladih ni več tako izrazite opredelitve in se nekateri ne priznavajo v nobeni teh skupnosti. Glede prihodnosti države je nekaj optimistov, ki računajo na nove generacije, večina pa ne vidi izhoda iz te zapletene situacije, ki jo večkrat tudi sami domačini ne razumejo. Vzdušje po vojni se je bistveno spremenilo in pustilo hude posledice. Izletniki smo videli veliko zanimivosti in posebnosti, imeli smo odlične vodiče, predvsem Tomaža, ki nas je spremljal vso pot in nas s svojim znanjem obogatil in nam približal včasih zelo zapletene politične, etnične in mednarodne situacije. Da smo se udeleženci dobro in prijetno počutili, so prispevale predvsem Vanja, Roberta in Cristina, ki so nam na avtobusu postregle z raznimi dobrotami. Tudi lepa pesem se je med potjo večkrat razlegala po avtobusu. Skratka lep, prijeten in poučen izlet. Zahvala gre tudi spretnim kuharjem, ki so nam pripravili okusna kosila, ki smo jih zaužili v kaki prijetni senci.

je vpisan v seznam svetovne kulturne dediščine UNESCO. Vsa obmorska dalmatinska središča so zgledno urejena in čista. Iz razlag krajevne vodičke smo spoznali hrvaški narodni ponos in domoljublje, ki je močno zasidrano v prebivalstvu. Na poti proti Mostarju smo obiskali Medjugorje. To romarsko svetišče in kraj Marijinega prikazovanja je od leta 1981 obiskalo skoraj pet milijonov romarjev. Čeprav uradna Cerkev ni še potrdila prikazovanj, število obiskovalcev stalno narašča. Največ je Italijanov in Poljakov. Mostar, kot nam že samo ime pove, je znano po čudovitem mostu, ki so ga Hrvati v zadnji vojni porušili. Z mednarodno pomočjo in na podlagi načrtov iz Carigrada so most obnovili v prvotni obliki. Most deli bosansko in srbsko prebivalstvo. Ob njem je mnogo malih trgovin, obrtnih delavnic in restavracij, ki na srbskem delu nudijo dobro turško kavo. Pri obnovi Bosne z muslimanskim

par dnevi pred našim prihodom, trideset centimetrov snega, ki pa se je ohranil le na gričih, ki obdajajo Sarajevo. Iz teh gričev so Srbi štiri leta obstreljevali mesto

kjer mrgoli ljudi, veliko je trgovinic in verskih objektov, od džamije do katoliške katedrale sv. Petra, pravoslavne cerkve in sinagoge.

in povzročili številne človeške žrtve. Mesto je danes skoraj v celoti obnovljeno in porušene stavbe so zelo redke. Vstopili smo v znameniti tunel, ki so ga izkopali pod letališčem in je

Na poti proti domu smo se ustavili v kraju Visoko, kjer so pred kratkim odkrili bosanske piramide. Znanstveniki si še niso na jasnem, če gre za naravni pojav ali za človekov poseg,

